

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 21 JANUARI 1925

No. 473

INHOUD.

	Blz.
EEN VERBETERDE SCHEEPVAARTWEG VAN AMSTERDAM NAAR DEN BOVEN-RIJN I door <i>A. Donker</i>	46
Staatscommissie inzake het Verkeersvraagstuk II door door <i>Jhr. Ir. J. A. van Kretschmar van Veen</i>	48
De Creditzijde der Zuiderzeewerken II (Slot) door <i>J. van der Meer</i>	51
De opbrengst der Chineesche Douanerechten in 1924 door <i>Thos. T. H. Ferguson</i>	53
De Rijksmiddelen	54
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Frankrijks Financieele Inventaris door <i>Prof. Bertrand Nogaro</i>	55
De jongste ontwikkeling der Coöperatieve beweging in Sovjet-Rusland I door <i>Paul Olberg</i>	57
BOEKAANKONDIGING:	
Marine Policies, bespr. door <i>Mr. W. H. A. Elink Schaurman</i>	58
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	59
MAANDOLJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	59
Handelsbeweging over de maand November 1924	60
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	61—68

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

WEEKBLAD

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr.

E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van

Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra;

Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom;*

Prof. Mr. H. R. Ribbius.

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

20 JANUARI 1925.

Het aanbod van geld was ook deze week weder zeer groot en de geldkoersen brokkelden gestadig af. De prolongatierente daalde tot 2¼ pCt. Weliswaar werd daarna weder eenige malen 2¼ pCt. genoteerd, maar toen De Nederlandsche Bank meende er toe te moeten overgaan om, in verband met deze geldruimte en den nog steeds zeer lagen stand van den dollarkoers, hare tarieven opnieuw met ½ pCt. te verlagen, daalde de prolongatierente weder op 2¼ pCt. De noteering voor particulier disconto liep eveneens verder terug. Geopend op 2¼ pCt. kon men aan het einde der week gemakkelijk voor 2½ pCt. plaatsing vinden, terwijl men voor speciaal gezochte vervaltijden of handteekeningen zelfs nog niet onbelangrijk lager kon terecht komen. Callgeld 1¾ à 2 pCt. met zeer overvloedig aanbod.

* * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op schatkistpapier op Donderdag 22 Januari a.s. Aangeboden worden wederom drie- en zes-maands pro-

messen en jaarbiljetten tot een totaal bedrag van slechts 35 miljoen gulden.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft geen veranderingen van groote beteekenis te zien. De post binnenlandsche wissels daalde met f 3,7 miljoen. De beleeningen blijken intusschen met f 3,2 miljoen te zijn afgenomen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk werd in de afgelopen week geheel afgelost; de Staat heeft thans weder een tegoed bij de Bank ten bedrage van f 3,3 miljoen. De metaalvoorraad der Centrale Credietinstelling blijkt met een goede f 500.000 te zijn vermeerderd. De posten papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans daalden resp. met f 1,1 miljoen en f 4,7 miljoen.

De biljettencirculatie liep van f 931,6 tot f 913,8 miljoen terug. De rekeningcourant-saldi van anderen vertoonen een daling van f 300.000. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 3,5 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt 53.

* * *

De wisselmarkt was deze week vrij levendig. De opening was zeer vast voor nagenoeg alle wissels, maar vooral voor Londen, dat snel steeg tot 11,89. Den volgenden dag trad echter een plotselinge reactie in, waarbij een oogenblik weder voor 11,78½ werd verhandeld. De ondertoon der markt bleef echter vast, vooral op bericht van hervatting der aanmunting van sovereigns en sloot na vrij hevige schommelingen op 11,83½. In het midden der week was Milaan plotseling sterk aangeboden en daalde van 10,40 op 9,95, maar later trad weder een vrij sterk herstel in; slot ca. 10,25.

LONDEN, 17 JANUARI 1925.

Callgeld was in het begin der week op bescheiden voet verkrijgbaar. Later echter werd door de banken op grootere schaal teruggevraagd als voorbereiding op de stortingen op de Conversieleening, hetgeen, gepaard aan afbetalingen bij de Bank of England en belastingbetalingen, de markt belangrijk moeilijker maakte. In sommige gevallen werd tot 4 pCt. betaald. Na de zeer belangrijke verrekeningen voor de nieuwe 3¾ pCt. Conversieleening was de markt iets gemakkelijker maar ten slotte bleef het geld schaarsch. Ook disconto's zeer vast gedurende de geheele week.

2-mnds. prima bankaccept 3¹¹/₁₆ pCt.; 3-mnds. idem 3¾—3¹³/₁₆ pCt.; 4-mnds. idem 3¹³/₁₆—3¹⁵/₁₆ pCt.; 6-mnds. idem 4 pCt.

EEN VERBETERDE SCHEEPVAARTWEG VAN AMSTERDAM NAAR DEN BOVEN-RIJN.

I.

Het onlangs verschenen verslag van de Staatscommissie betreffende den aanleg van een verbeterden scheepvaartweg van Amsterdam naar den Boven-Rijn zal ongetwijfeld door allen, die bij de Rijnvaart belang hebben, zoowel in als buiten Amsterdam met belangstelling worden gelezen. Daar deze nieuwe waterverbinding echter niet uitsluitend een Rijnvaartbelang en niet alleen een specifiek Amsterdamsch, maar tevens ook een algemeen landsbelang mag worden genoemd, schijnt het mij niet ondienstig hier een overzicht van het bedoelde verslag te geven, daar ongetwijfeld ook in bredere kringen voor dit omvangrijke werk belangstelling zal bestaan.

Historisch Overzicht. Het zou mij te ver voeren de lange geschiedenis van den Waterweg van Amsterdam naar den Duitschen Rijn van de vroegste tijden in alle bijzonderheden na te gaan. Tot recht begrip van den toestand mogen echter de voornaamste gebeurtenissen van de laatste eeuw hier wel in 't kort in herinnering worden gebracht.

Kort na het herstel onzer onafhankelijkheid in het begin van de 19e eeuw werd op aandrang van Koning Willem I, aan wiens krachtig initiatief Nederland zooveel te danken heeft, in 1822 een verbetering van den waterweg van Amsterdam naar Duitschland onder handen genomen, nadat in 1819 een aanvang was gemaakt met het graven van het in 1824 voltooide Noord-Hollandsche Kanaal om Amsterdam beter toegankelijk te maken voor zeeschepen.

Het samenkoppelen van deze beide belangrijke werken bewijst duidelijk, hoezeer men reeds in die dagen overtuigd was van het nauwe verband tusschen zee en Rijnvaart, m.a.w. hoezeer men begreep, dat een goede Rijnverbinding een noodzakelijke voorwaarde is voor de ontwikkeling van Amsterdam als Zeehaven.

In 1876 kreeg Amsterdam door de opening van het Noordzeekanaal een goede en korte verbinding met de zee en het lag dus voor de hand, dat omstreeks dienzelfden tijd ook de verbinding met den Duitschen Rijn, die sinds lang niet meer aan de eischen des tijds voldeed, opnieuw de aandacht van belanghebbenden begon te trekken.

In 1877 diende, na een breedvoerig voorafgaand onderzoek, de toenmalige Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, Tak van Poortvliet, een wetsontwerp in, tot aanleg en verbetering van verschillende kanalen, waaronder dat van Amsterdam door de Geldersche Vallei naar den Rijn wel het voornaamste was. Dit voorstel werd echter na dagenlange discussie in de Tweede Kamer met 40 tegen 39 stemmen verworpen, tot diepe teleurstelling van Amsterdam, dat zich daardoor de zoo vurig begeerde en voor zijne verdere ontwikkeling zoo dringend noodzakelijke, directe, korte verbinding met den Rijn zag ontgaan. De bestaande weg langs de zgn. Keulsche Vaart was echter zoo gebrekkig, dat de toestand met recht onhoudbaar genoemd mocht worden. De zaak bleef dus voortdurend aan de orde, tal van plannen werden geopperd, waarvan ik kortheidshalve alleen opsom — aangeduid met de namen der ontwerpers — de plannen Kalff, Henket, Dirks, Brandsma, Jaeger en Van der Toorn.

Waar de algemeene belangstelling zoozeer levendig bleef, begreep ook de Regeering, die na den val van het Ministerie Cappeyne—Tak van Poortvliet was opgetreden, dat zij ten opzichte van dit voor Amsterdam zoo hoogst belangrijke vraagstuk niet werkeloos kon blijven. De nieuwe Minister van Waterstaat Klerck, stelde de plannen van Kalff en Jaeger in handen eener Commissie van hoofdingenieurs en het gevolg van dit nader onderzoek was het wetsontwerp van 1880 tot aanleg van het thans bestaande Merwedekanaal,

dat in 1881 door de Staten-Generaal werd goedgekeurd en waarvan het gedeelte Amsterdam—Vreeswijk op 4 Augustus 1892 door H.H.M.M. Koningin Wilhelmina en de Koningin-Regentes feestelijk werd ingewijd, terwijl het kanaalvak Vianen—Gorinchem in 1893 voor de Scheepvaart werd opengesteld:

Men kan de toenmalige Regeering bezwaarlijk den lof toezwaaien, dat zij bij den aanleg van dit kanaal aan het spreekwoord „gouverner c'est prévoir” voldoende aandacht heeft geschonken. Integendeel, het komt mij voor, dat de ontwerpers veel meer „achteruit” dan „vooruit” hebben gezien. Ziet men achteruit, dan was er in 1892/93 voor Amsterdam alle reden tot tevredenheid. Immers vóór de opening van het Merwedekanaal werden op de Keulsche Vaart slechts schepen toegelaten van 7,50 M. breed, 2,10 M. diepgang en 52 M. lengte bij het varen door de Amstelschutsluizen. In vele gevallen konden de Rijnschepen echter slechts tot ongeveer 1.50 M. diepgang worden afgeladen.

In het eerste Bijzondere Reglement van politie, betrekking hebbende op het Merwedekanaal (K. B. van 30 Januari 1894, Stsbl. No. 8) werden als grootst geoorloofde afmetingen der vaartuigen genoemd lengte 85 M., breedte 10.50 M., diepgang 2.60 M. Voortaan konden dus in de Rijnvaart op Amsterdam schepen gebruikt worden, die ongeveer 3 maal zoo groot waren als langs de oude Keulsche Vaart mogelijk was. Ook wat de kosten betreft bracht het Merwedekanaal een groote verbetering, want de vaart door dit kanaal was *geheel tolvrj*, terwijl op de Keulsche Vaart bij nagenoeg alle sluizen en bruggen door waterschappen en gemeenten onder verschillende benamingen scheepvaartrechten werden geheven, die voor een schip van ongeveer 100 last op de uit- en thuisreis totaal ongeveer f 35 bedroegen en voor een schip van de dubbele grootte ongeveer f 50, onverschillig of het schip leeg of geladen was.

Dat aan deze bijna middeleeuwsche toestanden door het Merwedekanaal een einde werd gemaakt, was voor Amsterdam zeker een aanwinst van groote betekenis. Wendt men echter den blik vooruit, dan kan men niet beweren, dat de ontwerpers van dit kanaal met de verdere ontwikkeling der Amsterdamsche Rijnvaart tót in een verre toekomst rekening hadden gehouden.

Ik herinner mij nog levendig hoe tijdens den feestelijken openingstocht verscheidene Rijnvaart-deskundigen hun groote teleurstelling uitspraken over de onvoldoende afmetingen van het kanaal en de voorspelling deden, dat het spoedig te nauw zou blijken, een voorspelling, die maar al te spoedig zou worden bewaarheid.

Het valt intusschen niet te ontkennen, dat het Merwedekanaal zeer goede diensten heeft bewezen, gelijk uit de navolgende cijfers (zie blz. 21 van het Verslag der Staatscommissie) blijkt:

Plaats bij Waarneming.	Jaartal	Scheepvaartverkeer in beide richtingen tezamen		Van deze schepen waren Rijnschepen	
		Aantal	Inhoud Tonnen	Aantal	Inhoud Tonnen
Sluizen bij Amsterdam	1894	34.908	2.917.471	1515	509.228
(Zeeburg)	1903	56.267	5.655.086	2046	949.073
	1913	69.152	10.998.897	3865	2.665.658
	1921	59.884	10.388.954	1974	1.410.372

Het totaalverkeer op het kanaalvak Amsterdam—Vreeswijk is dus in de 20 jaar van 1894 tot 1913 meer dan verdrievoudigd, terwijl het Rijnvaartverkeer meer dan vervijfvoudigd werd (alles naar den inhoud gerekend), maar dit laatste zou stellig nog een veel grotere vlucht genomen hebben, wanneer Amsterdam een Rijnvaartverbinding had bezeten, die het althans eenigermate gelijke kansen had gegeven met Rotterdam.

Behalve de overige bezwaren, waarover straks nader, veroorzaakte het samenbrengen van binnen-

vaart en Rijnvaart in éénzelfde kanaal van onvoldoende afmetingen bij de toeneming van het verkeer een zoo groote opéénhooping van vaartuigen bij de sluis te Vreeswijk, dat groot oponthoud daarvan het noodzakelijk gevolg was. De toenemende en alleszins gegronde klachten hieromtrent, die bij een voortgaande ontwikkeling in hetzelfde tempo tot een onhoudbaren toestand zouden moeten leiden, gaven in 1915 den toenmaligen Minister van Waterstaat Lely, aanleiding eene Commissie in te stellen, ten einde van advies te dienen omtrent verbetering van den scheepvaartweg van Amsterdam naar de Lek. Deze Commissie adviseerde in haar verslag van Maart 1917 het kanaalvak van het Merwedekanaal van Amsterdam tot de Spoorwegbrug in de lijn Gouda—Utrecht, te verbreden en vandaar af een nieuw kanaal te graven uitkomende in de Lek p.l.m. 2 KM. beneden Vreeswijk.

Dit kanaal zou bestaan uit één enkel pand van Zeeburg tot de Lek, gemeenliggende met den boezem van Amstelland, zoodat de Schutsluizen bij Utrecht zouden worden vermeden.

Door dit plan zou wel aan het bezwaar van de opeenhooping van vaartuigen aan de sluis te Vreeswijk worden tegemoet gekomen, omdat het verkeer zich van de splitsing bij Utrecht af tot aan de Lek over 2 kanalen zou verdeelen. Ook zou het verbrede kanaalvak Amsterdam—Vreeswijk bevaarbaar worden voor schepen van ca. 3000 ton laadvermogen, maar de Amsterdamsche Rijnvaart zou er overigens volstrekt niet door worden gebaat, daar het traject van Vreeswijk naar den Duitschen Rijn even gebrekkig bleef als het was. Bij voldoende waterstand konden de Rijnschepen gebruik maken van Lek en Neder-Rijn, maar in de vele gevallen, dat op deze rivieren te weinig water stond, bleef de keuze tusschen het bij de Amsterdamsche Rijnvaart slecht aangeschreven Zederikkanaal via Vianen en Gorkum en den nog veel langeren omweg via de Noord, welke laatste route voor groote schepen niet eens altijd bruikbaar zou zijn, omdat bij lage waterstanden op de bovenrivier, de Beneden-Lek tusschen Vreeswijk en Schoonhoven somtijds nog minder vaardiepte heeft, dan het gedeelte rivier boven Vreeswijk. Bovendien had de Commissie van 1915 de uitmonding van het nieuwe kanaal in de Lek in een stroomafwaartsche richting ontworpen, die met de normaalijn van de rivier een hoek vormde kleiner dan 45°. Voor de binnenvaart naar Rotterdam en het Zuiden des lands was deze richting gunstig, maar voor een sleeptrein van Rijnschepen bood zij zoowel bij opvaart als bij afvaart groote moeilijkheden, vooral, omdat de bestaande schipbrug dan zou komen te liggen tusschen twee drukke vaarwaters, nl. de uitmonding van het tegenwoordige en die van het nieuwe kanaal.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam liet dan ook niet na in een brief van 26 November 1917 aan den Minister van Waterstaat erop te wijzen, dat elke kanaalverbetering een verbetering van den vaarweg naar den Rijn zou moeten zijn, dat daartoe een verbetering tot de Lek niet voldoende was, maar dat die verbetering tot de Waal zou moeten worden voortgezet, waardoor Amsterdam tevens de hoognoodige rechtstreeksche verbinding met de gekanaliseerde Maas zou verkrijgen.

Ook het Gemeentebestuur van Amsterdam maakte tegen het plan van de Commissie van 1915 ernstig bezwaar en bepleitte een reeds in het bovengenoemde plan Van der Toorn van 1880 aanbevolen denkbeeld, om van het snijpunt van het Merwedekanaal met den Vaartschen Rijn een nieuw kanaal te graven in Z.O.-lijke richting naar Wijk bij Duurstede en vervolgens door de Betuwe naar Tiel.

Kort daarna, in 1917, verscheen een in opdracht der Kanaalvereniging „de Geldersche Vallei” opge maakt kanaalontwerp van den Ir. W. B. van Goor, ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelde Rijn door de Geldersche Vallei.

Staatscommissie 1921. Blijkbaar was ook de Regeering inmiddels overtuigd geworden van de onvoldoende oplossing, die door het ontwerp der Commissie van 1915 — ten deele als gevolg van haar beperkte opdracht — werd verkregen en geleid door deze overweging werd op voordracht van den Minister van Waterstaat König bij Kon. Besluit van 7 Januari 1921 No. 39 een Staatscommissie ingesteld, die de veel ruimere opdracht kreeg: „een onderzoek in te stellen naar de beste wijze, waarop zoo mogelijk met „gebruik van het Merwedekanaal een verbeterde „Scheepvaartweg van Amsterdam naar den Boven- „Rijn zoo spoedig doenlijk kan worden tot stand ge- „bracht, daarbij ook lettende op de belangen van de „te doorsnijden landstroken en die van de landsver- „dediging”.

Deze Commissie werd op 25 Februari 1921 geïnstalleerd en bracht haar taak ten einde in de slotvergadering van 17 December 1924 door de ondertekening van het hier behandelde verslag.

Na een nauwkeurige beschrijving van het tegenwoordige Merwedekanaal in Hoofdstuk I, behandelt Hoofdstuk II de noodzakelijkheid van een betere Rijnvaartverbinding voor Amsterdam, waarbij in het bijzonder wordt gewezen op den groei van het Amsterdamsche havenverkeer. Uit 2 grafieken (bijlage 1 en 2) blijkt:

1o. dat de inhoud der te Amsterdam aangekomen zeeschepen van 1876 tot 1913 is toegenomen van 2.432.000 M³. tot 12.303.000 M³., derhalve in deze 36 jaren ruim vervijfvoudigd is, en

2o. dat het Rijnvaartverkeer van 1893 tot 1913 is gestegen van 196.000 ton tot 1.531.000 ton, zoodat dit in 20 jaar is verachtvoudigd.

Opmerkelijk is, dat de stijging in het zeeverkeer na 1892/93, het tijdstip van opening van het Merwedekanaal, sterker is dan in de daaraan voorafgaande jaren, waardoor het nauwe verband tusschen zee- en Rijnverkeer wederom duidelijk blijkt.

Ten einde de eischen, waaraan het nieuwe kanaal en de kunstwerken zouden moeten voldoen, te kunnen beoordeelen, gaf de Commissie zich allereerst rekenschap van de fouten, die het tegenwoordige Merwedekanaal aankleven en van de grootte der schepen, die in de toekomst van dit kanaal gebruik zullen moeten maken (zie Hoofdstuk II en III). Die fouten bestaan in hoofdzaak in het onvoldoende profiel van het kanaal en de daarin gelegen kunstwerken en in den lastigen, tijdroovenden omweg via Gorinchem, wanneer er op Neder-Rijn en Lek niet genoeg water staat. Deze omweg maakt de reis ca. 28 KM. langer dan langs Neder-Rijn en Lek en veroorzaakt doorgaans een oponthoud van een etmaal, bij ongunstige omstandigheden echter dikwijls 1½ à 2 etmalen. Het eerstgenoemde bezwaar is een gevolg van den snellen groei van het verkeer door het Merwedekanaal en van de sterke toeneming van de grootte der Rijnschepen, die door de ontwerpers van het Merwedekanaal in 1880 in het geheel niet was voorzien. Deze hadden als maximum type aangenomen een schip van 80 M. lang, 10 M. breed, en 2.40 M. diepgang, maar reeds in 1892, dus 2 jaar na de opening van het Merwedekanaal, werd een Rijnschip gebouwd lang 92 M., breed 12 M., diepgang 2.67 M., laadvermogen ongeveer 2075 ton, dat dus Amsterdam niet kon bereiken. Sindsdien zijn nog veel grootere schepen in de vaart gebracht, terwijl ook de gemiddelde inhoud der Rijnschepen aanmerkelijk is gestegen.

Volgens inlichtingen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam en van verschillende belanghebbenden geeft een schip van rond 3000 ton, lang 110 M., breed 13.10 M., diepgang 2.90 M. in de Rijnvaart het meest voldoende en daarmede schijnt zoowel wat de economische exploitatie als wat de bruikbaarheid bij het manoeuvreeren betreft, vrijwel de grens te zijn bereikt, temeer omdat ook de breedte en diepte der rivieren zekere grenzen stellen, die uit

den aard der zaak niet overschreden kunnen worden en van dit type is de Staatscommissie derhalve bij alle hare berekeningen uitgegaan.

Het normale dwarsprofiel van het kanaal was door de Commissie van 1915 ontworpen met een bodembreedte van 38 M., een bodemdiepte van 4.20 M. in de kanaalas, geleidelijk afnemende tot 3.50 M. in de kimmen, zijdelingsche belopen 3 : 1, breedte op den waterspiegel 60 meter. Bij een schip van 3 M. diepgang zou dus de overdiepte in het midden 1.20 M., in de kimmen slechts 0.50 M. bedragen, terwijl de verhouding tusschen den inhoud van het ingedompelde grootspant van het grootste vaartuig en het natte kanaalprofiel als 1 : 4.5 zou zijn.

De Staatscommissie van 1921 heeft na rijp beraad alle deze maten overgenomen, met uitzondering van de bodemdiepte, die over de geheele breedte van den bodem op 4 meter is gesteld, waardoor dus de overdiepte, zoowel in de kanaalas als in de kimmen, overal 1 meter zal bedragen. Door deze wijziging wordt de verhouding tusschen het ingedompeld grootspant van het grootste schip en het natte kanaalprofiel nog iets gunstiger, nl. als 1 : 4.65. Welk een ongunstigen invloed een te klein kanaalprofiel uitoefent op de snelheid van de vaartuigen is duidelijk gebleken uit proefnemingen, die de Ir. W. F. Drijvesteijn, reeds in 1910 genomen had met het Directievaartuig „Zuiderzee” en waarbij de volgende sterk uiteenlopende snelheden werden verkregen: Op de Weesper Trekvaart 2.38 M. per seconde, op het Merwedekanaal 3.70 M., op het Noordzeekanaal 4.35 M.

Een te klein kanaalprofiel vertraagt dus in hooge mate de vaart en vereischt meer trekkracht, waardoor de sleepkosten hooger worden.

De voorhavens, die ter weerszijde van de schutsluizen voor de op schutting wachtende schepen noodig zijn, heeft de Commissie zeer ruim ontworpen en wel voor die voorhavens, welke niet aan een rivier gelegen zijn op een lengte van 750 M., bodembreedte voorloopig 58 M., zoo noodig later te verbreden tot 70 M., in verband met een verdubbeling der sluizen in de toekomst. Bodemdiepte gelijk aan het kanaalprofiel. De voorhaven aan de Waal is ontworpen met een lengte van 1000 M. vanuit de zomernormaalijn gemeten, een bodemdiepte van 4 M. onder normaal laagwater en een bodembreedte van 75 M. van het landwaartsche gedeelte, zich rivierwaarts verwijdende tot 400 M. in de normaallijn.

Op de beide voorhavens aan de Lek kom ik nader terug bij de behandeling van de kruising van die rivier.

Schutsluizen. De Commissie van 1915 heeft de doorvaartwijdte van de bij Vreeswijk te bouwen nieuwe sluis bepaald op 14 M., zijnde dezelfde wijdte, die de sluis bij Zeeburg heeft. De overige sluizen in het Merwedekanaal zijn slechts 12 M., behalve de later gebouwde 2e sluis bij Utrecht, die ook 14 M. wijdte heeft. Aangezien de grootste breedte der schepen, die op het kanaal zullen worden toegelaten door de Staatscommissie op 13.5 M. is aangenomen, achtte zij de doorvaartwijdte van 14 M. te gering en heeft zij daarvoor 16 M. aanbevolen. Ter vergemakkelijking van het verkeer en ter bespoediging van het schutten, acht de Commissie ruime schutkolken gewenscht, zij beveelt een lengte aan van 260 M. en een breedte van 30 M., waarin 2 sleeptreinen, elk bestaande uit 2 schepen van ca. 3000 ton, met hun sleepboot tegelijk kunnen worden geschut. Wat de slagdrempels betreft meent de Commissie te kunnen volstaan met een diepte van 3.80 M. voor de binnendijksche en 4.25 M. onder normaal laagwater voor de riviersluizen.

Bruggen. De Commissie acht het gewenscht, zoowel in het belang van het water- als van het landverkeer, den overgang van spoorwegen en gewone wegen over het kanaal zooveel mogelijk door hooge vaste bruggen te doen geschieden. Daar de vrije doorvaart-hoogte van de vaste spoorwegbruggen, die thans over

het Merwedekanaal liggen 6.90 bedraagt en geen aanleiding tot klachten heeft gegeven, stelt de Commissie voor de vrije doorvaarthoogte der nieuw te maken bruggen op rond 7 M. te bepalen, terwijl de wijdte zoodanig is genomen, dat het volle eigenlijke kanaalprofiel, benevens eventuele jaagpaden zonder versmalling onder de bruggen door kunnen loopen.

De onderlinge verhouding van de afmetingen van het kanaal en de kunstwerken met die van het bestaande Merwedekanaal wordt het best verduidelijkt door de volgende vergelijkende tabel:

	Merwede Kanaal	Com- missie 1915	Plan door de Gel- dersche Vallei	Staats- com- missie 1921
<i>Normaal dwarsprofiel Kanaal</i>	M.	M.	M.	M.
Bodembreedte	20	38	45	35
Waterspiegelbreedte ..	33,40	60	73	60
Bodemdiepte onder K.P. in het midden....	3,10	4,20	4,50	4
in de kimmen....	3,10	3,50	4,50	4,—
Verhouding tusschen inhoud ingedompeld grootspant van het grootst toegelaten vaartuig en dien v/h. natte kanaalprof. ..	1 : 3,08	1 : 4,50	1 : 6,33	1 : 4,65
<i>Voorhavens</i>				
a. Aan een rivier gelegen	M.	M.	M.	M.
Lengte	—	1000	1165	1000
Bodembreedte	—	76	125	100
b. Binnendijks gelegen				
Lengte	—	900	1000	750
Bodembreedte	—	58	95	70(58)
<i>Sluizen</i>				
Wijdte Sluishoofden ...	12	14	16	16
Slagdrempeldiepte	3,10	3,80	3,85	3,80
Schutkolklengte	120	260	2 × 121 4 × 121	260
Schutkolkbreedte	25	25	16	30
<i>Vaste Bruggen</i>				
Vrije doorvaarthoogte.	6,90	6,90	9	7

(Slot volgt).

A. DONKER.

STAATSCOMMISSIE IN ZAKE HET VERKEERSVRAAGSTUK.

II.

In het tweede Hoofdstuk van haar rapport behandelt de Commissie het nieuwe vervoermiddel en al wat daarmede verband houdt, onder het hoofd: „Autobusvraagstuk”. Daaronder is dan, behalve de autobus, mede begrepen de vrachtauto en de automobiel voor vervoer van personen, doch niet tegen een vast tarief.

Zij doet allereerst een poging om bij benadering den huidige omvang van het motorverkeer vast te stellen, doch wijst er uitdrukkelijk op, dat dit beeld niet anders dan zeer globaal kan zijn. De cijfers zijn verkregen van plaatselijke autoriteiten op verschillend gebied en uit waarnemingen, welke in Augustus, September en October 1923 op zeven dagen van 8 uur v.m. tot 6 uur n.m. op 1831 KM. Rijksweg in elf provinciën zijn gedaan.

Uit die opgaven en waarnemingen blijkt, dat gemiddeld op elk punt van den weg dagelijks passeeren: 6½ autobussen, 15½ vrachtauto's en 64½ personenauto's, te zamen 86½ motorvoertuigen. In Noordholland stijgen deze cijfers tot het dubbele.

De Commissie schat voorts het wegens van intercommunaal belang op omstreeks het 10-voudige van de Rijkswegen, neemt in aanmerking, dat het gebruik der secundaire wegen geringer is en dat de waarnemingen slechts over 10 uren van den dag liepen en leidt daaruit af, dat dagelijks worden afgelegd:

door autobussen	40.000 à	50.000 KM.
„ personenauto's	400.000 „	500.000 „
„ vrachtauto's	100.000 „	125.000 „

Bij een gemiddelde bezetting van 5 à 6 personen

voor de autobussen, 2 à 3 personen voor de personenauto's en 1½ ton goederen voor de vrachtauto's worden dagelijks afgelegd:

in autobussen . . . 200.000 à 300.000 personenkilom.
 „ personenauto's 1.000.000 „ 1.500.000 „
 „ vrachtauto's . . . 150.000 „ 180.000 tonkilometers.

De dagelijksche opbrengst van het autobusvervoer wordt geraamd op f 10.000. Voor het vrachtautovoer wordt geen opbrengst opgegeven, maar aangezien de kosten gemiddeld op 30 cts. per voertuigkilometer worden gesteld en de gemiddelde belasting op 1½ ton, moet, om te kunnen bestaan, de opbrengst minstens 25 cents per ton-kilometer bedragen, of in totaal f 45.000 per dag.

Inderdaad het aldus opgetrokken beeld kan niet anders dan ruw behouven zijn, het zijn slechts afmetingen en hoofdtrikken, details ontbreken. Het geeft den indruk van een grooten omvang en, als men er bij bedenkt, in hoe korten tijd de toestand, waarvan het een voorstelling moet geven, zich heeft ontwikkeld, ook van een geweldige groei-kracht. Om het echter niet bij een indruk te laten, heb ik getracht, er een ander beeld naast te bouwen, waardoor men zich beter rekenschap zal kunnen geven van de afmetingen en verhoudingen.

Volgens het Jaarverslag der Nederlandsche Spoorwegen 1923 werden 115.000 treinkilometers per dag afgelegd, welk getal reeds verre overtroffen wordt door dat van de autobussen en vrachtauto's alleen, dus zonder de personenauto's.

Er liepen op de Spoorwegen dagelijks op ieder baan vaak gemiddeld 23 reizigerstreinen met een bezetting van 75 à 80 reizigers per trein. Dit cijfer is te stellen tegenover 6½ autobus met 5 à 6 personen op de Rijkswegen.

Het aantal tonkilometers op de spoorwegen wordt door mij geschat op pl.m. 4 miljoen per dag. Hiermede is te vergelijken het cijfer 180.000, dat de Commissie als maximum aanneemt voor de vrachtauto's. Hiervoor loopen dagelijks op de spoorwegen gemiddeld 8 goederentreinen met gemiddeld pl.m. 140 ton belasting.¹⁾ Voor de vrachtauto zijn deze laatste cijfers te vergelijken met 15½ en 1½.

De opbrengst van het reizigersvervoer op de spoorwegen was in 1923 f 226.000 per dag; voor de autobussen f 10.000.

Het goederenvervoer bracht aan de spoorwegen per dag pl.m. f 200.000 op; voor de vrachtauto's becijferde ik het op f 45.000.

Ook dit beeld is ruw, maar naast dat der Commissie springen de verschillen in het oog. Wat de onderlinge verhoudingen betreft, blijkt, dat het motorverkeer een *beweging* op de wegen heeft gebracht, die in verhouding tot het vervoer wel zeer ongunstig afsteekt tegen diezelfde verhouding op de spoorwegen, wat in verband met de zooveel kleinere eenheden — motorvoertuig tegen trein — niet te verwonderen is. Maar wat sterker treft is, dat de absolute afmetingen, welke de opbrengst en de reizigers- en tonkilometers voorstellen, bij het motorverkeer zoo klein zijn tegenover die van het spoorwegbeeld. Indien de 300.000 personen- en de 180.000 tonkilometers, die de Commissie als maximum aan het motorverkeer toekent, geheel aan de spoorwegen waren onttrokken; dan zou dit de dagelijksche opbrengst met pl.m. f 20.000 hebben verminderd,²⁾ zijnde ongeveer 4½

¹⁾ Deze cijfers zijn niet uit het Jaarverslag 1923 af te leiden. De gemiddelde vervoersafstand werd voor 't laatst vermeld in het verslag S.S. 1913 n.l. 32½ KM. voor vrachtgoed. Dit zou voor de in 1923 vervoerde hoeveelheid geven 3.3 miljoen tonkilometer per dag; ik nam pl.m. 20 pCt. meer wegens niet in de statistiek opgenomen goederen en grooteren vervoersafstand door de uitbreiding van het net.

²⁾ Voor de opbrengst per personenkilometer is genomen de gemiddelde opbrengst van gewone plaatskaarten voor minder dan 200 KM. naar de gebruiksverhouding der drie klassen, zijnde 3,58 cts. Feitelijk is de opbrengst lager. En voor de opbrengst per tonkilometer is genomen die

pCt. Dit percentage slinkt nog aanmerkelijk, als men de opbrengst van de tramwegen mede in aanmerking neemt. Weliswaar zullen de vrachtauto's zich voornamelijk van de best betalende goederen (bestelgoed) en vervoer op kleine afstanden met hogere eenheids-prijzen hebben meester gemaakt, zoodat de afbreuk aan de spoorwegen-grootter is, maar daar staat tegenover, dat niet het geheele motorvervoer aan de spoor-tramwegen is ontnomen; immers tal van lijnen liggen buiten de concurrentiesfeer; en daarbinnen bestond ook vroeger verkeer van vrachtrijders, schippers, boden, rijtuigen, voetgangers, enz., dat de spoor-tramwegen nimmer hebben gehad en dat nu aan het motorverkeer is toegevoeld.

Uit een en ander volgt, dat, indien alle spoor- en tramwegen in één onderneming waren vereenigd, de invloed van de autobus- en vrachtauto-concurrentie, hoe druk en levendig zij zich ook aan ons voordoet, nauwelijks merkbaar zou zijn, te minder, indien het vervoer op de spoorwegen niet reeds door andere oorzaken ware gedrukt.

Is dan die invloed zoozeer overschat toen de noodkreten van spoor- en tramwegen weerklonken? Ja, als men alles als één geheel beschouwt en uitsluitend met gemiddelden rekest. Neen, wanneer men voor plaatselijke toestanden en gevallen de rekening opzet.

De tabellen der Commissie wijzen uit, hoe het motorverkeer in de eene provincie zich veel sterker heeft ontwikkeld dan in de andere. In de dichtst bevolkte streken doet de concurrentie zich het sterkst gevoelen en daar vinden we dan ook tramwegondernemingen of spoorwegbaanvakken, die zwaar daaronder hebben geleden. De Commissie wijdt daaraan haar aandacht, maar stelt voorop, dat zij niet uit overwegingen van billijkheid jegens de tramwegondernemingen, doch op gronden, ontleend aan 't algemeen belang, ingrijpende wijzigingen in de wetgeving noodig acht, waardoor de voorsprong, thans door den autobus-ondernemer genoten, zal worden opgeheven.

De hoofdstrekking van haar voorstellen is regelen op te treden tegenover de groote beweging van het motorverkeer op de wegen en een voorziening te vinden in de middelen, die vereischt worden om den toestand dier wegen in overeenstemming te brengen met de eischen van het moderne verkeer, met betere verzekering van de veiligheid der reizigers en van liet publiek op den weg.

Zij acht geen voldoende motieven aanwezig om met de vrijheid te breken, die thans bestaat voor het vervoer van goederen per vrachtauto, en ook voor de personenauto wenscht zij geen beperkende bepalingen. Wel behooren deze beide vervoermiddelen hun deel te dragen in de kosten van onderhoud en verbetering der wegen en te worden aangeslagen in de weggeldbelasting, die zal worden voorgesteld, doch overigens acht de Commissie, niettegenstaande vracht- en personenauto meer vervoer aan de spoor- en tramwegen ontnemen dan de autobus, het niet geraten, aan de vrije ontwikkeling van het gebruik dezer voertuigen meer belemmering in den weg te leggen dan reeds thans voortvloeit uit de Motor- en Rijwielwet.

Alleen voor de opening van een *Autobusdienst* wil de Commissie het verkrijgen van een „vergunning“ als voorwaarde stellen.

Op meer dan één plaats in haar rapport spreekt zij het uit, dat de concurrentie, die het auto-transport aan de spoor- en tramwegen aandoet, geen reden mag zijn tot het in het leven roepen van beperkende bepalingen. Vrees de belangen van bestaende ondernemingen te schaden, zegt zij, mag den wetgever er niet toe brengen, het autobusverkeer in zijn groei en natuurlijke ontwikkeling tegen te gaan. Zij kan zich dan ook niet vereenigen met de stelling, neergelgd

van S.S. in 1913 voor vrachtgoed, 1,75 cts., verhoogd met 125 pCt. dus 4 cts.; rekening houdende met bestelgoed stelde ik het op 5 cts. Personenauto's bleven buiten beschouwing.

in het rapport der Nederlandsche Vereeniging voor Locaalspoor- en Tramwegen van Maart 1924, waarin verlangd wordt, dat voor de tramwegen, op grond van de eenmaal verkregen Rijkconcessie „een min of meer uitsluitend vervoersrecht” zou moeten worden gehandhaafd.

Anderzijds is het voor haar niet twijfelachtig, dat de autobusdiensten aan de bestaande verkeersmiddelen een geduchte concurrentie aandoen en terwijl de Commissie zich op het standpunt stelt, dat de bestaande tramwegen, althans de meeste daarvan; in stand moeten blijven, is het duidelijk, dat zij hier voor een dilemma komt te staan, dat in wezen niet veel verschilt van het sparen van de geit en de kool.

De Commissie zal zelve wel niet de overtuiging hebben, dat zij er in geslaagd is deze twee tegenstrijdige belangen rechtstreeks en afdoende met elkaar in verzoening te brengen. Slechts door voorbeelden wijst zij aan, welke richtsnoeren in bepaalde gevallen voor het nemen eener beslissing kunnen dienen. De mogelijkheid wordt ondersteld, dat, indien de Regeering, bij de oplossing van het autobusvraagstuk, geen rekening zou willen houden met de belangen van financieel veelal zwakke tramwegen, zij, om het stopzetten van den dienst te voorkomen, genoodzaakt zou kunnen worden, uit de publieke middelen in het tekort te voorzien. Immers bij onbeperkte concurrentie zal de autobus zich het eerst werpen op de beste trajecten, die voor den tramweg de exploitatie van de geheele lijn misschien nog mogelijk maakten; door het stopzetten zouden dan streken met minder intensief verkeer van een voor haar onmisbaar geworden vervoermiddel verstoken worden en er geen ander voor in de plaats krijgen. Bij den huidige stand der openbare financiën mag over een oplossing met directen geldelijken steun aan den tramweg niet licht worden gedacht, vooral omdat uit de middelen der gemeenschap toch reeds onder allerlei vormen in de tekorten van spoor- en tramwegen wordt bijgedragen. Daarom is de Commissie van oordeel, dat bij het verleen van een vergunning tot het openen van een autobusdienst de belangen van de bestaande tramwegonderneming weliswaar niet den doorslag mogen geven, doch dat deze niettemin als een der factoren behooren te worden beschouwd, waarmede door het betrokken overheidsorgaan rekening zal zijn te houden.

Voor de spoorwegen bestaat niet het gevaar, dat zij genoodzaakt zouden zijn, een deel der exploitatie op te geven, doch om economische redenen zou de Commissie willen zien, dat het hun mogelijk werd gemaakt, den dienst te vereenvoudigen en in te krimpen, zoo noodig met opheffing van sommige tussenstations, wanneer een autobusdienst voldoende, wellicht beter, in de verkeersbehoefte voorziet. In een noot stelt zij zelfs de vraag of, bij geheel gewijzigde omstandigheden, de billijkheid niet meebrengt, de tramwegen te ontslaan van de verplichting om de exploitatie voort te zetten, wanneer deze niet dan met verlies zou zijn vol te houden.

Het resultaat der overwegingen van de Commissie ten aanzien van het verleen van vergunning is als volgt samen te vatten:

De wetgever moet zich niet stellen op het standpunt, dat iedere onderneming, welke aan de voor het verkeer te stellen eischen voldoet, het recht moet hebben een autobusdienst te openen, waar zij verkiest. Dat recht behoort afhankelijk te worden gesteld van een vergunning, terwijl bij de beoordeeling het algemeen belang den doorslag heeft te geven.

Wegens de uiteenlopende toestanden in de verschillende deelen des lands en ook wegens de verschillende omstandigheden, die ieder geval beheerschen, kunnen in de wetgeving geen welomschreven criteria worden vastgelegd, voor het weigeren of verleen van een vergunning.

Slechts een onpartijdige autoriteit zal, na alle in

aanmerking komende omstandigheden te hebben overwogen, de beslissing kunnen nemen, die het meest strookt met het algemeen belang.

Bij de beslissing is de bevordering en ontwikkeling van het verkeer als leidend beginsel te erkennen; de bedoeling monopolies te handhaven en bestaande ondernemingen te vrijwaren tegen concurrentie mag niet voorzitten. In den regel zal een vergunning zijn te verleen, tenzij er termen zijn, deze op gronden van publiek belang te weigeren.

Wederom meent de Commissie hier haar bedoeling door een voorbeeld te moeten verduidelijken. Wanneer een streek reeds zóó ruim van verkeersmiddelen is voorzien, dat aan alle redelijke eischen is voldaan, kan een nieuwe onderneming meer kwaad dan goed doen, zij kan de instandhouding van bestaande en onmisbare verbindingen — waaronder ook te verstaan andere autobusdiensten — ernstig bedreigen. Ook kan het uit een oogpunt van veiligheid en voor het onderhoud van den weg onwenschelijk zijn, het verkeer buiten noodzaak nog te vermeerderen. In 't algemeen, wanneer de instelling van een nieuwen dienst slechts zou leiden tot kapitaalvernietiging, tot opheffing van nuttige, bestaande verbindingen of tot schade aan of belemmering van het verkeer op den weg, zou de vergunning zijn te weigeren.

Ten slotte wordt de vraag behandeld of aan de bestaande spoor- en tramwegen een recht van voorkeur moet worden toegekend tot het openen van autobuslijnen. De Commissie beantwoordt die vraag in 't algemeen ontkennend, maar meent toch, dat het niet zelden practisch zal zijn, het bestaande verkeersmiddel in de gelegenheid te stellen er voor te zorgen, dat de nieuwe verbinding onder haar controle tot stand komt. Bv. wanneer het voor zulk een bestaande onderneming meer economisch uitkomt haar dienst met een autobus langs den weg uit te breiden, dan door het inleggen van meer treinen; het publiek kan, door het houden van het verkeer in één hand, beter gediend zijn. Zoo ook bij een nieuwe verbinding tusschen plaatsen, niet rechtstreeks aan den tramweg gelegen, die toch het vervoer van dien tramweg zou kunnen afleiden; bij exploitatie in één hand, zal dikwijls de verdeling van het verkeer op meer economische wijze zijn te verzekeren en vermeden worden, dat scherpe concurrentie tot hooge exploitatiekosten noopt, waarvan het publiek geen nut trekt.

Het overheidsorgaan, dat de vergunning heeft te verleen, zal dus voor ieder geval mede hebben te beoordeelen of het algemeen belang medebrengt een voorkeursrecht aan een bestaande onderneming te verleen, waarbij dan tevens voorwaarden omtrent vervoercapaciteit, dienstregeling en tarieven kunnen worden gesteld en gewaakt zal moeten worden, dat het voorkeursrecht niet ontardt in het afsnijden van door de tramwegonderneming niet begeerde concurrentie.

Hoewel de Commissie zulks niet vermeldt, komt mij voor, dat billijkheidshalve aan den ondernemer van de nieuwe verbinding, bijaldien een tramweg van een voorkeursrecht geen gebruik wenscht te maken, geen gemakkelijker voorwaarden behooren te worden gesteld dan aan de tramwegonderneming.

Uit het voorgaande blijkt, dat aan het overheidsorgaan, dat over een vergunning heeft te beslissen, een zeer zware taak wordt opgelegd. Tot deze beslissing kunnen geroepen worden Gemeentebesturen of Gedeputeerde Staten, naar gelang de aangevraagde verbinding binnen een of meer provinciën is gelegen. Een norm voor de voorwaarden, waaraan een vergunning moet voldoen, om te worden verleend, is wegens de talrijkheid dezer organen niet te verwachten; alleen het openstaande beroep op de Kroon kan enige uniformiteit brengen in de beslissingen. De Commissie acht het geen nadeel, dat de rekbare wetsbepaling tot ver uiteenlopende, niet door de lokale omstandigheden te motiveeren toepassingen aanleiding kan geven,

omdat op die wijze ervaring kan worden opgedaan met de verschillende stelsels en opvattingen, waarvan bij wetsherziening, die in deze materie vermoedelijk niet lang zal uitblijven, profijt zal zijn te trekken.

Een oplossing van het vraagstuk om bestaande zwakke tramondernemingen in stand te houden, is het hier voorgestelde natuurlijk niet. Wel is het voor haar reeds een vooruitgang, dat de bedreigde onderneming een — zij het ook kleine — kans krijgt voor ergere nadeelen te worden behoed; maar als een noodlijdende dienst in 't openbaar belang behouden moet blijven, is zij hiermede niet gered. In vele gevallen zal zij worden genoodzaakt een exploitatie met onzeker resultaat ter hand te nemen, waartoe zij zonder dwang niet zou zijn overgegaan. Dit vraagstuk kan echter niet uitsluitend met het ontstaan der autobusdiensten in verband worden gebracht, want ook vóór dien tijd waren reeds tal van tramwegen noodlijdend.

Intusschen zullen de verdere maatregelen, die de Commissie ten aanzien van het autobusverkeer voorstelt, hun invloed doen gelden in een richting, die de concurrentie wat minder gemakkelijk maakt, zoodat de spoor- en tramwegen toch langs anderen weg gebaat zullen worden.

Daarover in een slotartikel. VAN KRETSCHMAR.

DE CREDITZIJDE DER ZUIDERZEEWERKEN.

II (Slot).

Op de resultaten van het onderzoek der commissie naar de beteekenis van het IJsselmeer voor de omliggende landen, zal ik niet nader ingaan. Dat in de opdracht op de voordeelen voor de omliggende provinciën ten aanzien van afwatering en zoetwatervoorziening de bijzondere aandacht der commissie werd gevestigd, heeft haar taak aanzienlijk verzwaard en de eenheid in het rapport verstoord. Door de hier bedoelde voordeelen ook als *directe* baten te beschouwen, heeft zij getracht die eenheid te bewaren, doch ik heb reeds het voor den Staat onjuiste van die indeeling aangetoond.

Voor mij behooren de groote belangen, die de omliggende provinciën hebben bij een zoetwatermeer met een gemiddeld peil van 40 cM. ÷ N.A.P. tot het zeer uitgebreide complex van de indirecte voordeelen, die de afsluiting en gedeeltelijke droogmaking der Zuiderzee afwerpen. Het mag interessant zijn nog eens te trachten de hoegrootheid van enkele dezer indirecte baten afzonderlijk zoo goed mogelijk te benaderen, veel nut heeft een dergelijke vage schatting niet.

Een bredere, een meer volledige studie van de indirecte baten dan thans in het rapport der Commissie-Lovink is te vinden, heeft vroeger reeds geleerd hoe al die bijzondere, veelsoortige, indirecte voordeelen tezamen het meest logisch worden belichaamd in een rijksbijdrage aan het Zuiderzeefonds. Langs allerlei kanalen en in velerlei vorm zullen de indirecte voordeelen van de afsluiting en droogmaking der Zuiderzee worden genoten. Via den fiscus kan de schatkist van die meerdere welvaart duurzaam profiteren en daarom zal gedurende een reeks van jaren de Zuiderzee-rekening gecrediteerd kunnen worden met een bijdrage, die ten laste komt van de Staatsbegroting.

Hoeveel? De Commissie-Lovink heeft nog eens goed in het licht gesteld, dat vooral de afsluiting op zichzelf reeds voordeelen meebrengt, waarbij het niet om geringe bedragen gaat. Meerdere malen is in de literatuur betreffende de Zuiderzee-plannen het beeld gebruikt van de verzvolgen provincie. Welke schade zou Nederland als geheel bij een dergelijk verlies aan menschenlevens en welvaart lijden, afgezien van de kapitaalswaarde der gebouwen en landerijen? Het gaat hier niet om een eenvoudig rekensommetje en daarom is het ten zeerste toe te juichen, dat blijkens de Mem. v. Antwoord betreffende de begroting 1925

van het Zuiderzeefonds plannen bestaan de Zuiderzeerekening door den Staat te ontlasten met de volledige kosten der afsluitdijk en aanverwante werken. Tegenover de uitgaven voor de eigenlijke droogmaking kunnen dan gesteld worden de directe baten uit de landaanwinst, twee zaken, die zich leenen voor het opmaken van een ondernemersrekening.

In de conclusies der commissie betreffende de *verkaveling, het in cultuur brengen* en de *waardebepaling* der door de droogmaking te verkrijgen landerijen ligt het zwaartepunt van het rapport. Vooral de cultuurtechnische afdeling is uitstekend verzorgd en vormt een zeer waardevolle aanwinst van gegevens voor een goede beoordeeling der Zuiderzeewerken.

In de eerste plaats heeft de commissie het reeds vroeger verrichte grondonderzoek aangevuld met bepalingen van het zoutgehalte van den Zuiderzeebodem ter plaatse van de toekomstige droogmakerijen. Vereenigd met de door de Zuiderzeevereeniging gemaakte indeeling naar de grondsoorten, kan nu in onderstaande tabel een beknopte karakteristiek gegeven worden van de verschillende polders:

Polder	Klei %	Lichte klei %	Zavel %	Zand %	Veen %	Zout- geb. %
N.W. polder....	48	18	25	9	—	2
Z.W. „	56	12	12½	16	3½	1
Z.O. „	88	3	1	6	2	¼
N.O. „	64	20	11	5	—	½

De commissie zet nader in haar rapport uiteen, dat de moeilijkheden van het in cultuur brengen der drooggelegde gronden vooral liggen op het gebied der ontzilting van den bodem. Waar die ontzilting des te langzamer gaat naarmate het keukenzoutgehalte hooger is en de grondsoort zwaarder (klei of kleiachtig), is bovenstaand overzicht van veel beteekenis o.a. voor een beoordeeling van de volgorde der droogmakerijen.

Na de drooglegging komt allereerst de verkaveling aan de orde. Het onderzoek der commissie heeft geleerd, dat als eenheid is te nemen een rechthoek, lang 800 M., breed 250 M., dus groot 20 HA. Het wegen- en vaartenplan is daarbij zoo gedacht, dat een dergelijke kavel als regel met de eene korte zijde langs een weg en met de andere korte zijde langs een tocht-sloot komt te liggen. Om tot deze conclusie te komen, heeft de commissie verschillende mogelijkheden nauwkeurig getoetst aan de doelmatigste bedrijfs-grootte, de eischen van bemaling en afwatering en van verkeer, de ligging der bedrijfsgebouwen ten opzichte van het verstaafgelegen land en, last not least, de kosten.

Wat dit laatste betreft is men vóór de Wieringermeerpolder gekomen tot een geschat bedrag van f 775 per HA., bij toepassing van de hierboven genoemde, meest verkieslijke verkavelingsmethode. Onder dit bedrag is begrepen: het stichten der bemalingsinrichtingen, het droogmalen van den polder, het aanleggen der hoofd- en gewone wegen, kanalen, tochten en kavelsloten. De diepte der kavelsloten is van dien aard, dat de gebruikers deze later zullen moeten verdiepen om ze steeds waterhoudend te maken (o.a. voor veekeering en drinkwater). De wegen worden op een breedte van 2,50 M. tot 5,00 M. verhard naar gelang van de beteekenis voor het verkeer. De kruinsbreedte voor alle wegen is 15 M. gedacht.

In verband met het bovengenoemde kostencijfer voor de verkaveling heeft de commissie in haar rapport de polderlasten aangenomen op gemiddeld f 25 per HA.

Een snelle verwijdering van het voor den plantengroei nadeelige keukenzout, dus het ontzilten of uitverschen van de jonge poldergronden, is een der eerste voorwaarden voor het slagen van de cultivering. Naast een flink diepe afmaling (polderpeil 1,40 M. beneden het land) en een goede beheersching van het

voor huisvesting, voor het verschaffen van grond aan arbeiders, en voor kleinere bedrijven, enz. Ten slotte is het voor het slagen van de latere inpolderingen in de afgesloten Zuiderzee van beteekenis, dat het risico van het in cultuur brengen van den Wieringermeerpolder voor een deel door den Staat wordt gedragen, al is de kans op spoedig succes in die andere polders ook beduidend grooter.

Het overgrote deel van de verkavelde en ontwaterde gronden komt dus in aanmerking voor verpachting. Eigen exploitatie van Staatswege is m.i. om financiële redenen uitgesloten, behoudens één of twee bedrijven (waaronder de proefpolder), ten einde den betrokken rentmeester een gelegenheid te scheppen de verschillende factoren, die de bedrijfsresultaten beheerschen, grondig te kunnen beoordeelen.

Van een geregelde verpachting zal m.i. slechts na 7 à 10 jaren sprake kunnen zijn. In dien eersten overgangstijd zal de Staat voor het in cultuur brengen bij betrekkelijk groote complexen tegelijk moeten contracteeren op vrij korte termijnen. Intusschen kan het stichten van arbeiderswoningen gevolgd worden door een geleidelijke voorziening met de noodige definitieve bedrijfsgebouwen. Een dergelijke werkwijze lijkt mij aanbevelenswaardig, omdat dan een snelle stijging van de pachtwaarde zonder ernstig bezwaar spoedig kan worden verdisconteerd, terwijl het groote risico der cultuur in deze jaren binnen zekere grenzen wordt gehouden.

Er wordt op deze wijze een soepele overgang verkregen naar de periode, waarin de jonge gronden, voorzien van de noodige gebouwen, op 5- of 7-jarige termijnen kunnen worden aangeboden aan de gegadigden voor pachter. Er zal dan dadelijk verhuurd kunnen worden tegen een prijs, die misschien reeds vrij aardig nadert aan die op overeenkomstige, oudere poldergronden besteed.

Neemt men aan, dat de conjunctuur ongeveer gelijk blijft aan de tegenwoordige, dan moet men zich, om de gedachten te bepalen, voorstellen, dat dan misschien reeds f 80 kan worden bedongen (polderlasten voor den huurder), terwijl in de overgangsperiode der eerste 7 à 10 jaren gemiddeld f 25 per H.A. en per jaar voor den Staat netto overblijft.

Zeer globaal zou men dus voor den Wieringermeerpolder (uit landbouwoogpunt de slechtste) de volgende schatting der directe baten kunnen maken:

5000 H.A. à f 1500 verkocht, gemakshalve gedacht aan betaling in annuïteiten (20 jaar; 5 pCt.) 6,0 ton per jaar;

14.000 H.A. gedurende 8 jaar à f 30 per H.A. uitgegeven 4,2 ton per jaar;

14.000 H.A. gedurende 5 jaar à f 90 per H.A. verpacht 12,6 ton per jaar;

14.000 H.A. gedurende 7 jaar à f 120 per H.A. verpacht 16,8 ton per jaar.

Hieruit is af te leiden, dat gedurende de eerste 20 jaar gemiddeld 1½ miljoen gulden per jaar binnen zou komen aan afbetalingen op koopsommen en aan pachten en wel de eerste 8 jaren gemiddeld ruim 1 miljoen per jaar, de daaropvolgende 5 jaren gemiddeld ruim 1¼ miljoen per jaar en de overige 7 jaar gemiddeld f 2¼ miljoen per jaar.

Het spreekt vanzelf, dat zelfs een dergelijke ruwe schatting door wijzigingen in de conjunctuur bedenklijk kan worden ontwricht. De waarde ervan ligt dan ook meer in de onderlinge verhouding der getallen. Die verhouding, welke bij den opzet der financiering van beteekenis is, hangt nauw samen met de wijze van uitgifte der gronden. Waar in het rapport der commissie-Lovink dit slechts terloops is genoemd, meende ik goed te doen hierop iets dieper in te gaan.

Leeuwarden, December 1924. J. v. D. MEER.

DE OPBRENGST DER CHINEESCHE DOUANRECHTEN IN 1924.

Zelfs voor hen, die op de hoogte zijn van de omstandigheden, waaronder de handel in China leeft,

is de uitkomst van het jaar 1924 wel een verbluffende paradox te noemen. Dat een jaar, waarin het geheele land als nooit te voren geteisterd werd door overstromingen, hongersnood, politieke chaos en wanbeheer, brigandage en zeerooverij en — last but not least — een burgeroorlog op ongeëvenaard groote schaal, — dat zoo'n jaar ons te zien zou geven een douaneopbrengst (onder vreemd beheer), die het tot dusverre behaalde recordcijfer (nl. dat van 1923) nog met tien procent overschrijdt, is zeker wel een der minst begrijpelijke dingen, die dit onbegrijpelijke land ons in den laatsten tijd te zien heeft gegeven.

Volgens de telegrammen, voor eenige dagen in Londen gepubliceerd, bedroeg de opbrengst der douanerechten onder vreemd beheer (Maritime Customs) respectievelijk Haikuan Taels 69.550.000 (tegen den gemiddelden zilverkoers van het jaar ongeveer gelijk aan f 12.732.700) voor de rechten onder het buitenlandsche tarief (Foreign Customs) en Haikuan Taels 4.240.000 (ong. f 776.000) voor die onder de binnenlandsche (Native Customs) tarieven. Het eerste getal overschrijdt dat van het voorafgaande (record-)jaar met taels 6.050.000 (f 1.707.600), terwijl het tweede cijfer een kwart millioen taels beneden dat van 1923 gebleven is. Beide opbrengsten te zamen vormen, zooals men weet, het onderpand van de buitenlandsche en binnenlandsche leeningen, die het voorrecht hebben van door de douane gewaarborgd te zijn. Aan den dienst van deze leeningen is dan ook gedurende het afgelopen jaar ten volle voldaan, behalve, dat de aflossing der geconsolideerde binnenlandsche schulden nog een jaar ten achter is.

Een juiste verklaring van bovenstaand verrassend resultaat is moeilijk te geven, vóór dat meer gedetailleerde statistieken en verslagen ter hand zijn, doch eenige gevolgtrekkingen kunnen nu reeds op de bekende geworden gegevens gebaseerd worden.

In de eerste plaats blijkt het weer hoe ver verwijderd de buitenlandsche handel van China zich bevindt van het verzadigingspunt. Ofschoon natuurlijk de laatste uitloopers, zoowel voor import als voor export, zich tot de uiterste hoeken van het binnenland uitstrekken, blijft het toch nog slechts een geraamte en is het te bestrijken gebied zoo enorm groot, en zijn de aanpassende en compenseerende invloeden zoo werkzaam, dat, zooals wij gezien hebben, de meest fnuikende toestanden over het geheele land weinig of geen invloed schijnen te kunnen uitoefenen op het totale volume van den handel in zijn algemeene neigingen of schommelingen. Gedeeltelijk is dit ook te verklaren door het feit, dat de calamiteiten van 1924 niet zoozeer ingrepen in het wezenlijke gebied van den handel. Overstromingen en hongersnooden teisteren gewoonlijk de armere streken met weinig koop- of productiekracht; het stopzetten der spoorwegen beteekent niet veel in een land, dat zich door de eeuwen heen van de meest primitieve vervoermiddelen heeft bediend en blijft bedienen; wanbeheer en afpersing zijn er endemisch en beteekenen ten slotte slechts een verplaatsing van de koopkracht, die in de nieuwe handen gemeenlijk goed tot uiting komt; hetzelfde is het geval met brigandage en zeerooverij en wat den burgeroorlog betreft, ook hier schijnen compenseerende factoren aan het werk te zijn geweest om het totale volume van den contemporairen handel op peil te houden.

Doch niettemin blijft het verschijnsel zeer merkwaardig, temeer daar de grootste vermeerdering in de fiscale opbrengst juist die havens betreft, waarvan omstreken en achterland het meest te lijden hebben gehad, nl. *Shanghai*, met 3,6 millioen taels of 15 pCt., en *Hankow* met 1,3 millioen, of 30 pCt., vooruitgang op het vorige jaar. *Canton* — in het afgelopen jaar meer dan gewoonlijk uitgezogen en daarbij nog eens formeel uitgeplunderd en half verbrand door den Chineeschen patriot Soen Yat-sen — is vrijwel stationnair gebleven, terwijl de Manchurische havens

Dairen, Antung en Newchwang, buiten alle besloomingen van het jaar liggende, een kleinen *teruggang* te boeken hebben. Voorwaar is de prognostiek in China een precare kunst.

THOS. T. H. FERGUSON.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand December 1924, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van December 1923.

De rijwielbelasting leverde in de afgelopen maand nog een opbrengst van f 47.043 op, ten gevolge waarvan de totaalopbrengst dier belasting steeg tot f 5.300.031 of f 2.300.031 boven de raming. De overige middelen brachten f 32.407.129,46 op tegen f 34.000.307,29 in December 1923 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van f 1.593.177,83. Ook de raming werd niet bereikt; de totale opbrengst in de afgelopen maand, de rijwielbelasting niet medegerekend, bleef f 670.953,87 bij de raming ten achter.

De totaal-opbrengst van het jaar 1924 bedroeg, indien ook hierbij de rijwielbelasting buiten beschouwing wordt gelaten, f 3.060.567,05 meer dan de opbrengst in het vorig jaar, terwijl de raming met een bedrag van f 34.989.350,70 werd overschreden.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonen de dividend- en tantiëmbelasting, de wijn-, de gedistilleerd-, de zout-, de bier-, de geslacht- en de tabaksaccijns, de zegelrechten, de registratierechten, de invoerrechten, de statistiekrechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de suikeraccijns, de successierechten en de domeinen. Beziet men de cijfers nauwkeuriger, dan blijkt, dat de teruggang tegenover het vorige jaar voor een goed deel aan de lagere opbrengst der inkomstenbelasting en aan het trager vloeien der successierechten kan worden toegeschreven.

Daarbij vergete men echter niet, dat eenige indirecte belastingen in den loop des jaars belangrijk zijn verhoogd.

Wat de grondbelasting betreft, valt op te merken, dat in de maand December de einduitkeering pleegt plaats te hebben van de bemalingsbelasting en van de provinciale en gemeente-opcenten betreffende den loopenden dienst, welke uitkeering de opbrengst van dit middel over de maand December overtrof. De totaal-opbrengst van de grondbelasting bedroeg in 1924 f 17.988.990,36 tegen f 16.684.212,56 in 1923. De ontvangsten uit deze belasting bleven echter met een bedrag van f 770.009,64 bij de raming ten achter.

Evenals de vorige maand liep de personeele belasting terug (met f 250.225,55). De lagere opbrengst, in December is het gevolg van de tijdige invordering, waardoor de opbrengst in voorafgaande maanden hooger was. De totaal-opbrengst van 1924 overtrof de opbrengst van 1923 met een bedrag van f 2.536.090,59, doch bleef f 355.695,58 beneden de raming.

De inkomstenbelasting gaf voor het eerst sedert Juli weer eens een lager opbrengstcijfer te zien dan in de overeenkomstige maand van 1923. Het nadeelig verschil bedroeg niet minder dan f 1.393.986,09½. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over de twaalf maanden van 1923 en 1924 blijkt, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m. Dec. 1923	Jan. t/m. Dec. 1924
1920/21....	f 3.055.725,65	f 1.909.612,50
1921/22....	„ 17.054.312,40½	„ 8.248.005,14½
1922/23....	„ 65.558.891,34½	„ 15.090.857,80½
1923/24....	„ 16.367.899,48	„ 48.212.812,88
1924/25....	„ —	„ 22.825.531,03
Totaal.	f 102.036.818,88	f 96.286.819,36

In de hierboven weergegeven cijfers weerspiegelt zich de achteruitgang der inkomens zeer duidelijk. Immers, terwijl het loopende dienstjaar (1924/25) thans reeds f 6.457.641,55 meer heeft opgebracht dan het overeenkomstige dienstjaar (1923/24) in 1923, is de totale opbrengst over 1924 f 5.749.999,52 bij die van 1923 ten achter gebleven. En niettegenstaande den krachtigen drang tot tijdige aanzuivering, bedraagt het verschil tusschen de laatstverloopen dienstjaren (in 1924 het dienstjaar 1923/24; in 1923 het dienstjaar 1922/23) f 17.346.078,46½ ten nadeele van 1924. Het is niet bekend, waarom de maand December jl. voor deze belasting zo ongunstig was; vermoedelijk is het bedrag der kwade posten in 1924 hooger geweest dan in het vorig jaar.

Voor het geringe verschil in de opbrengst der dividend- en tantiëmbelasting (f 50.620,65 ten voordeele van 1924) kan geen oorzaak worden opgegeven, evenmin als voor de lagere inkomst uit de vermogensbelasting (ad f 183.375,77). Vergelijkt men de jaarcijfers van 1923 en 1924, dan blijkt, dat de eerstgenoemde belasting eene mindere opbrengst van f 2.402.533,98, de laatstgenoemde daarentegen eene hoogere opbrengst van f 503.278,83 te boeken gaf. De raming werd bij beide belastingen overschreden (resp. met f 3.118.886,53 en f 1.729.084,15).

De suikeraccijns vertoonde in de afgelopen maand weer een lager opbrengstcijfer (f 399.823,02 minder dan in December 1923). De consumptie van dit artikel vermindert en waarschijnlijk zal dit wel aan de lagere loonen moeten worden toegeschreven. De overige accijnsen bewogen zich alle in stijgende richting. De wijnaccijns nam met f 71.092,86 toe, hetgeen wellicht aan de omstandigheid moet worden toegeschreven, dat den laatsten tijd meer wijn uit het buitenland wordt ingevoerd; bovendien valt hier de invloed van den hoogen gedistilleerdaccijns te bespeuren. De gedistilleerdaccijns increseerde met f 26.587,26½, vermoedelijk, wijl de invoer van gedistilleerd is verminderd. De zoutaccijns kwam van f 149.631,55 op f 179.050,78, te danken aan den minderen invoer van (aan invoerrecht onderworpen) geraffineerd zout uit Duitschland, waardoor vanzelf meer binnenlandsch zout is veraccijnsd. De stijging van de opbrengst van den bieraccijns (f 295.253,88) vloeit voort uit de met 12 Mei jl. in werking getreden accijnsverhoging, toen de accijns van f 0,60 tot f 1,50 per hectolitergraad werd opgevoerd. De verhoging van den geslachtaccijns (van f 66.200,69) hangt samen met de hooge vee prijzen. Voor de toeneming van de ontvangsten uit den tabaksaccijns (f 114.042,85) is geen bijzondere reden op te geven. Het is echter mogelijk, dat de handel nog met het oog op de a.s. accijnsverhoging voorraden heeft ingeslagen. Vergelijkt men de totale opbrengst der accijnsen in 1924 met die in het vorige jaar en met de raming, dan komt men tot het volgende resultaat:

	Opbrengst 1924	Opbrengst 1923	Raming
	Gld.	Gld.	Gld.
Suiker	38.155.216,48	40.327.358,95	40.000.000,—
Wijn	2.339.460,72	2.031.387,05	1.900.000,—
Gedistill.	48.718.709,61	50.981.941,15½	50.100.000,—
Zout	1.704.107,34	1.423.256,61	1.500.000,—
Bier	8.986.607,92	5.142.847,89	4.600.000,—
Geslacht.	9.586.620,90	10.286.905,07	10.200.000,—
Tabak	16.530.114,07	16.220.980,90	17.000.000,—

Van de middelen, die meer in direct verband staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 295.521,54 en de registratierechten f 101.081,28 meer op. Vergelijking van de totale opbrengst in 1924 met die van 1923 en met de raming, toont, dat zoowel de opbrengst van het vorig jaar (resp. met f 1.421.308,61 en f 4.539.635,15) als de raming (resp. met f 1.249.568,20 en f 5.226.592,59) in 1924 werden overschreden. De invoerrechten namen met

f 536.296,60½ toe, voor een goed deel ten gevolge van de verhooging van het invoerrecht op bier en thee. 1924 leverde voor dit middel f 547.112,25 meer op dan 1923; de raming werd echter niet bereikt (verschil f 254.024,18). De statistiekrechten en de loodsgelden vertoonden een hogere opbrengst van resp. f 62.691,91 en f 57.571,06½. Beide middelen stegen in 1924 zoowel boven de opbrengst in 1923 als boven de raming (resp. f 749.345,15 en f 703.160,06; f 799.242,33 en f 873.742,99).

Uit al deze cijfers blijkt wel, dat de herleving van handel en industrie doorzet, hetgeen vooral in den meerderen export tot uiting komt.

Ten slotte moge worden gewezen op de successierechten, die ditmaal met niet minder dan f 1.089.276,75 terugliepen. Ten gevolge daarvan bleef de opbrengst over 1924 nog f 881.385,88 bij de opbrengst van 1923 ten achter, doch steeg nog een bedrag van f 5.456.749,33 boven de raming.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 9.642.166,98 (raming rond f 7.356.000). De opbrengst over de twaalf maanden van 1924 was f 103.742.240,55. De oorlogswinstbelasting gaf een opbrengst van f 269.709,75 over December 1924 en van f 1.240.850,63 over het geheele jaar, waardoor de opbrengst dezer belasting sedert het begin der heffing tot rond f 792.637.630 is gestegen.

Rectificatie. — In het Naschrift van den heer H. Dunlop op pag. 32 in het vorig nummer staat in de tweede alinea in den zes en twintigsten regel v. o.: „Mijn bedoeling was kennis te geven, dat speciaal betreffende Mosoel nog aparte semi-officieele afspraken kunnen gemaakt zijn”, hetgeen moet zijn: „Mijn bedoeling was te kennen te geven, enz.”

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

FRANKRIJKS FINANCIËLE INVENTARIS.

Prof. Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

Het Ministerie van Financiën heeft zooveen een stuk in het licht gegeven, dat sinds het begin dezer wetgevende periode toegezegd en met eenig ongeduld verwacht was: t.w. Frankrijk's financiële inventaris.

Een belangrijk werk, tegen de 300 bladzijden, met tal van tabellen. Den financiëleen zoowel als den economischen toestand van Frankrijk neemt het in oogenschouw en het bevat inlichtingen over de ontwikkeling der voortbrenging (landbouw, nijverheid en handel). Toch ligt zijn voornaamste beteekenis hierin, dat het behoorlijk vastlegt en den financiëleen toestand, dien de vorige regeeringen en de afgelopen wetgevende periode achterlieten, en het geheel van lasten en hulpbronnen van den Franschen staat in de periode-opkomst.

Vrij gedetailleerd zijn de gegevens over Frankrijk's schulden. Bovendien zijn er merkwaardige mededeelingen over Frankrijk's actief, waarop ik aanstonds terugkom.

Voorop sta, dat het stuk, al is het omvangrijk, den ingewijden niet veel nieuws brengt over Frankrijk's lasten en hulpbronnen. Het meeste hiervan, wat de openbare schuld en de belastingen betreft, wist men reeds uit de memorie van toelichting op de begroting voor 1924. De samenstellers van den inventaris schijnen vooral te hebben gestreefd naar een samenvatting van deze gegevens, geschikt om een zoo nauwkeurig mogelijk beeld te geven, zoowel van de zware lasten, die Frankrijk torst aan het eind van deze liquidatieperiode, die op den Grooten Oorlog volgt, als van de, trots alles, hoopgevende toekomst-perspectieven.

Het schijnt overigens aan twijfel onderhevig of de

samenstellers in deze taak zijn geslaagd. Hun schatting van Frankrijk's fiscale inspanning houdt zich aan de vaste inkomsten van den dienst 1924 en komt voor de gewone belastingen niet hooger dan 25 milliard francs. De begroting nu voor 1924—25, die in eersten aanleg pl.m. 33 milliard beliep, zal pl.m. de 35 milliard halen, zoodra enkele, als noodzakelijk erkende uitgaven (b.v. de verhooging der salarissen en der pensioenen) erin zullen zijn opgenomen. Dan zullen derhalve nagenoeg 35 milliard door belastingen te dekken zijn, indien men tegenover deze uitgaven voor de noodige inkomsten wil zorgen. Daarenboven zal de consolidatie van schuld (welke een beduidende verhoging van den rentevoet zal eischen) uitdrukking vinden in vergrooting van den achterstand, die binnen een paar jaar met eenige milliarden zal zijn toegevoegd.

In totaal lijkt het niet overdreven, het Fransche budget in zijn geheel en derhalve het bedrag der onontbeerlijke fiscale inkomsten voor het nabij-zijnd oogenblik, waarop de liquidatie-periode zal zijn afgelopen en de begroting het definitieve evenwicht zal hebben bereikt, dat Parlement en Natie besloten hebben, trots alle moeilijkheden, te verwezenlijken, te stellen op een *veertig milliard*.

Juist dit nu doet deze inventaris niet scherp uitkomen en hierdoor geeft hij zeer onvolledig de fiscale inspanning weer, die Frankrijk wacht en die zijn oude bondgenooten en gansch de wereld behooren te kennen.

Het is inderdaad niet moeilijk, zich er rekenschap van te geven — en dit hebben de samenstellers van den inventaris ten onrechte ongenoegzaam doen uitkomen — dat deze inspanning reeds grooter is dan die van Engeland en nog veel grooter gaat worden.

Ziehier het bewijs:

Het Britsche budget belooft nagenoeg f 800 milioen, viermaal het bedrag van vóór den oorlog en gelijkstaande, volgens den huidige pondenkoers, met ruim 70 milliard francs. Evenwel kan men de fiscale inspanning van twee landen noch vergelijken door een pariteits-koers tusschen beider geld aan te nemen, noch door den wisselkoers in rekening te brengen; men moet hiertoe rekening houden met de werkelijke offers der belastingschuldigen, d.w.z. met de koopkracht van het geld. Welnu, in Frankrijk zijn de prijzen ongeveer verviervoudigd, terwijl zij in Engeland zelfs nog niet verdubbeld zijn (180 tegen 100 in 1914); brengt men deze „koopkrachtspareit” in rekening en stelt men dus het pond gelijk met pl.m. 55 francs, dan blijkt de last, die het Britsche budget, dat nu wel zijn hoogtepunt schijnt te hebben bereikt, oplegt, een 44 milliard francs te belooven, niet veel hooger dan het aanstaand maximum van het Fransche budget. Bedenkt men nu hierbij, dat het totaal der particuliere inkomens in Engeland werd en wordt geschat op bijna het dubbele dier inkomens in Frankrijk, dan blijkt zoo duidelijk mogelijk de Fransche fiscale inspanning (zoo vaak voor onvoldoende uitgedrukt) van nu af aan bijna het tweevoud van die, welke van Engeland zal worden gevraagd, te bedragen.

De discussie over de schulden der Geallieerden onderling wordt geopend in het aangezicht van deze feiten en men moet, van Fransch standpunt, bejammeren, dat het jongste officieele document van het Ministerie van Financiën de objectieve gegevens voor dit vraagstuk niet met grootere duidelijkheid heeft bloot gelegd.

Inderdaad, dit document schijnt zich (na enkele vrij vage opmerkingen over Engeland's en Frankrijk's fiscale inspanning) vooral ten doel te hebben gesteld, een Fransche kapitaal-balans, in debet en credit, op te maken, ten einde, ter geruststelling, te doen uitkomen, dat het actief het passief overtreft.

Ziehier dit merkwaardig document:

Passif de l'État.		Francs	Francs or
Dette Publique.		Millions	Millions or
Dette intérieure.		de francs	de francs
Dette perpétuelle ou à long terme	149.395		
Dette à court terme	37.174		
Dette flottante — Bons du Trésor et de la D. N.	61.500		
„ — Dépôt de fonds au Trésor	6.781		
„ — Avances de la Banque de France	23.000		
Total de la dette intérieure	277.850	73.550	
Dette extérieure.			
Dette politique	Mémoire	Mémoire	
Dette commerciale	19.450	5.149	
Dette viagère.			
Pensions de guerre (1)	34.500	9.130	
Pensions civiles et militaires (2)	30.000	7.940	
Comptes créditeurs:			
Achèvement de la reconstitution des Régions libérées		22.000	5.820
Compagnies de chemins de fer (3)	520	140	
Budget des P. T. T. (4)	500	130	
Capital correspondant aux charges militaires permanentes (5)	111.000	29.380	
Capital correspondant aux charges des services civils permanents (6)	146.000	38.640	
Capital correspondant aux dépenses civiles et militaires non permanentes (7)	18.500	4.890	
Total du Passif	660.320	174.769	
Actif de l'État.			
Domaine de l'État:			
Biens non susceptibles d'évaluation	Mémoire	Mémoire	
Propriétés affectées à des services publics	9.400	2.500	
Propriétés non affectées à des services publics	1.250	330	
Bois et forêts	5.300	1.400	
Mines de la Sarre	1.400	375	
Chemins de fer (8)	70.000	18.520	
Réseaux télégraphique et téléphonique	5.500	1.450	
Liquidation des stocks (9)	580	150	
Comptes Débiteurs:			
Créances de la Nation correspondant au capital des impôts:			
Impôts permanents (10)	596.000		
Impôts non permanents (11)	3.500		
Total	599.500	158.680	
Créances sur l'Allemagne:			
Annuités fixes du plan Dawes	103.900	27.500	
Annuités supplémentaires du plan Dawes	Mémoire	Mémoire	
Créances sur les autres États	Mémoire	Mémoire	
Total de l'Actif	796.830	210.905	

(1) Valeur actuelle des annuités dues à la Caisse des pensions.

(2) Capitalisation au denier 20 des pensions annuelles.

(3) Annuités dues par l'État au titre du fonds commun pour les années 25 & 26.

(4) Dépenses de premier établissement pour l'exercice 1925.

(5 & 6) Capitalisation au denier 20 des dépenses annuelles.

(7) Capitalisation au denier 10 des dépenses annuelles, considérées comme le service d'une créance rapidement amortissable.

(8) Valeur du capital qui, en fin de concession, reviendra gratuitement à l'État; les obligations contractées par l'État vis-à-vis des Cies figurent au passif.

(9) Montant des créances non encore encaissées au titre de liquidation des stocks.

(10) Capitalisation au denier 20 des rentrées annuelles.

(11) Reste à recouvrer au titre de la Contribution extraordinaire sur les bénéfices de guerre.

Deze kapitalisatie van schulden, van belastingen en van eigendommen, al dan niet bestemd voor den publieken dienst, is kinderlijk; het is nauwelijks noodig dit te betoogen.

Wil men den budgetairen toestand van een land beoordeelen, dan moet men kennen 's lands jaarlijksche lasten; men kan hierbij, als men wil, bij sommige dezer lasten opmerken, dat zij de strekking vertoonen om toe te nemen (achterstand in schuld) of wel om af te nemen (militaire pensioenen). Maar het is van geenerlei belang om tot zoo fantastische schattingen over te gaan als die men vindt door de waarde van wegen en kanalen, of zelfs die van belastingen, te kapitali-

seeren. Het lijkt wel of het Ministerie van Financiën zich heeft laten inspireeren door die amateur-economisten van een paar jaar geleden, die dachten den koers van den franc te kunnen doen rijzen door aan te toonen, dat het actief van den Franschen Staat grooter was dan zijn passief.

Nog ernstiger is, dat de auteurs van de balans, die aan den inventaris is toegevoegd, de annuïteiten van het plan-Dawes hebben meenen te kunnen kapitaliseeren op 103.900 millioen francs, terwijl juist de kern van het plan-Dawes (dat storting in francs uitsluit en voor de omzetting van marken in francs het vraagstuk, vol van onbekenden!, van de wijze van overmarken aan de orde stelt) zich verzet tegen elke schatting a priori van Duitschland's betalingen.

Daarentegen hebben deze zelfde auteurs de „politieke” schuld van Frankrijk aan Engeland en de Vereenigde Staten pro memorie uitgetrokken, wat natuurlijk aan de overzijde van den Ocean felle polemiek heeft uitgelokt. Weliswaar kan men dezen voorzigtigen memorie-post verdedigen met beroep op het feit, dat hier geen precieze cijfers te geven zijn, doordat het vraagstuk van de schulden der Geallieerden onderling nog niet is geregeld. Maar wat hebben Frankrijk's bondgenooten en vrienden aan deze fictieve balans, die vol is van problematische schattingen en allermintst vrij van onvermijdelijke lacunes? Men zou veel verstandiger hebben gedaan, scherp te doen uitkomen, hoe zware lasten de liquidatie van den oorlog op de schouders der Fransche belastingschuldigen gaat leggen. Zij, die tegenwoordig jegens een bevrienden staat staan op hun rechten uit verbintnissen, aangegaan onder dwang van oorlogsnoodweer, zouden door een dergelijk nuchter betoog, vrijgehouden van alle moreele en politieke bespiegeling over den aard der oorlogsschulden van de geallieerden, misschien tot nadenken zijn gebracht.

Hoe dit zij, de inventaris bevat ten aanzien van deze onderlinge schulden een en ander, dat waard is onthouden te worden. Hij geeft een nauwkeurig overzicht met de noodige toelichting, van alle schulden, „handelsschulden” en „politieke schulden”, die Frankrijk tijdens den oorlog jegens zijn bondgenooten heeft moeten aangaan. Het geheel belooft — er is reeds eenige schuld gedelgd — 5149 millioen goudfranc handelsschuld en 33½ milliard goudfranc politieke schuld, samen pl.m. 38½ milliard goudfranc. In papier-francs kan men dit moeilijk omrekenen, want men kent de toekomstige wisselkoersen niet.

Hiernevens volgt de staat der verval-bedragen van Frankrijk's buitenlandsche „handelsschulden”, d.w.z. van die schuld, welke buiten de thesaurieën van Engeland en van de Vereenigde Staten is omgegaan.

Hetgeen volgt, nog niet zoozeer uit den tekst zelf van den inventaris, maar uit de hierboven in herinnering gebrachte feiten, is hoogst ernstig. Frankrijk is, in den aanvang, traag geweest met het zich getroosten van fiscale inspanning. Thans heeft het een last te wachten, die op zijn best nog slechts onbeteekenend zal worden verlicht door de onzekere schadeloosstellingen van het plan-Dawes. Dit resultaat behoeft trouwens niet te verbazen: in 1914 had Frankrijk een budget van 5 milliard, toen met het Engelsche wel vergelijkbaar; maar het heeft sindsdien veel zwaardere lasten te dragen gekregen, want zijn particuliere inkomsten waren ongeveer de helft kleiner dan de Engelsche, de oorlogskosten waren voor beide landen ongeveer even groot en Frankrijk alleen draagt den last van den wederopbouw der verwoeste gebieden.

De gepubliceerde inventaris beoogde zonder twijfel twee doeleinden; het eerste was: vertrouwen te wekken in Frankrijk's financieele toekomst; het tweede was: Frankrijk's exceptioneel zware lasten in het licht te stellen juist thans nu een onvoldoend voorgelichte openbare meening in de verbonden en bevriende landen scherper wil gaan aandringen op een regeling der schulden. Deze twee doeleinden zijn moei-

Nature des Emprunts	Monnaie de règlement	1925	1926	1927	1928	1929	1930	Au delà de 1930
Etats-Unis:								
Emprunt 8 % 1920	Dollars	5.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	58.675.800
Emprunt 7½ % 1921	"	9.000.000	4.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	61.630.200
Emprunt des 3 villes	"	9.000.000	4.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	40.586.000
Cessions des stocks	"	9.000.000	4.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	7.341.145	40.586.000
Reliquat de l'Anglo-French-Loan	"	9.000.000	4.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	7.341.145	13.850
Reliquat de l'emprunt 5½ %	"	9.000.000	4.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	7.341.145	2.110.000
Angleterre:								
Bons du Trésor remis à la Banque d'Angleterre	Livres	6.000.000	7.000.000	8.000.000	9.000.000	15.000.000	5.000.000	2.110.000
Cession des stocks anglais	"	750.000	1.250.000	1.000.000	1.250.000	1.000.000	5.000.000	2.110.000
Stocks divers	"	2.226.069	1.250.000	1.000.000	1.250.000	1.000.000	5.000.000	2.110.000
Hollande	Florins	2.226.069	1.250.000	30.000.000	1.250.000	25.000.000	5.000.000	2.110.000
Argentine	Piastres or	2.226.069	19.425.795	30.000.000	1.250.000	25.000.000	5.000.000	2.110.000
Uruguay	Pesos or	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	25.000.000	5.000.000	2.110.000
Canada	Dollars canadiens	3.000.000	230.000	3.000.000	3.000.000	25.000.000	5.000.000	2.110.000
Egypte	Livres égyptiennes	1.000.000	1.000.000	3.000.000	3.000.000	25.000.000	5.000.000	2.110.000

lijk vereenigbaar en het in de tweede plaats genoemde blijkt niet het meest geslaagde deel van het program, dat de Minister van Financiën zich heeft gesteld.

Toch lijkt het weinig waarschijnlijk, dat de afwikkeling van de onderlinge schulden der Geallieerden Frankrijk zeer zwaar zal kunnen belasten. Frankrijk toch heeft zijnerzijds op zijn eigen bondgenooten een vordering van 15 milliard francs, die logisch moet worden aangemerkt als een vordering van nagenoeg 15 milliard goudfrancs, omdat de franc, toen de meeste dezer leeningen werden aangegaan, vrijwel nog zijn goudwaarde had. Bezwaarlijk zal men bij een algemeene regeling deze schuldvorderingen van Frankrijk buiten rekening kunnen laten. En daarenboven kan men Frankrijk moeilijk vragen, aan zijn bondgenooten méér te betalen dan het zelf van Duitschland ontvangen kan.

Men mag dus vermoeden, met een tikje optimisme misschien, dat de algemeene regeling der schulden en der schuldvorderingen, die uit den oorlog geboortig zijn, voornamelijk zal neerkomen op verminderingen, schrappingen en compensatiën.

In elk geval is het niet twijfelachtig of Frankrijk heeft den weg der uiteindelijke afwikkeling van zijn oorlogs-uitgaven met groote beslistheid betreden, welke lasten hieruit ook voor zijn belastingschuldigen mogen voortvloeien. En tevens gaat meer en meer de openbare meening uit naar een politiek van geldstabilisatie, zonder welke het niet mogelijk zal zijn de laatste operaties van het huidig tijdsgewicht af te wikkelen.

BERTRAND NOGARO.

DE JONGSTE ONTWIKKELING DER COÖPERATIEVE BEWEGING IN SOVJET-RUSLAND.

I.

De heer Paul Olberg te Berlijn schrijft ons:

De „Verstaatlichung” der coöperaties was een bestanddeel van de socialisatie-politiek van het oorlogscommunisme. Toen dit in den aanvang van 1921 werd prijsgegeven en de nieuwe economische politiek (Nep) geproclameerd, herzag de Sovjet-regeering tegelijkertijd haar politiek t.o.v. de coöperaties. In de eerste plaats verleende zij den landbouwcoöperaties een belangrijke mate van zelfstandigheid. Daarop volgden maatregelen om de werkzaamheden der andere coöperaties te vergemakkelijken. Langzamerhand werden de talrijke decreten uit den tijd van het oorlogscommunisme, wier doel was, op de werkzaamheden der coöperaties zoo nauwkeurig mogelijk toe te zien en deze ten gunste van den Staat te regelen, opgeheven. Aan de coöperaties werd in voldoende omvang crediet beschikbaar gesteld, terwijl voorts de omstandigheden voor hen gunstiger werden gemaakt dan voor de particuliere ondernemingen. In het algemeen treedt in de Sovjetwetgeving van de laatste twee, drie jaren

uitgesproken de tendentie aan den dag, de oorspronkelijke juridische en economische positie der coöperaties te herstellen. In dit opzicht zijn de decreten van 20 Mei en 22 Augustus 1924 over de consumptieve en landbouwcoöperaties van het grootste gewicht. Bij het decreet van 20 Mei 1924 krijgt ieder burger het recht, lid van een coöperatieve verbruiksvereeniging te zijn. Voorwaarde hiervoor is het kiesrecht voor de Sovjets. Wie dit niet bezit mag geen lid eener coöperatie zijn. Het lidmaatschap is absoluut vrijwillig. Hetzelfde is het geval met de aansluiting der coöperatieve verbruiksvereenigingen tot verbonden, evenals het uitreden daaruit. Ook wordt de aansluiting dezer verbonden bij den Alrussischen Centralen Bond aan hun eigen besluit overgelaten. Slechts voor de vorming van districtsbonden is goedkeuring van de Centrale Organisatie der Coöperatieve Verbruiksvereenigingen in de desbetreffende republiek vereischt.

Het minimum aantal leden eener verbruiksvereeniging is bij decreet van 20 Mei op 30 vastgesteld. Is het ledenaantal geringer, dan moet de vereeniging worden ontbonden. Het bedrag der storting mag niet meer dan 50 kopeken bedragen en het maximum voor een aandeel is op 5 roebel vastgesteld. Noch het gerecht, noch de uitvoerende macht hebben het recht, deze aandelen in beslag te nemen. De consumptieve vereenigingen moeten overeenkomstig de wetten der desbetreffende republieken geregistreerd, d.w.z. in het handelsregister ingeschreven worden. De statuten van het Alrussisch Centraal Verbond van Coöperaties moeten door de Raden van Volkscommissarissen der Sovjet-unie worden goedgekeurd. Aan de verbruiksvereenigingen is het recht verleend, niet alleen te zorgen voor de consumptieve, doch ook voor de andere economische behoeften hunner leden, evenals voor die van de andere bevolking. Dienovereenkomstig heeft iedere coöperatieve organisatie het recht, haar werkzaamheden niet slechts in haar district, doch in geheel Rusland uit te oefenen.

Deze bepalingen zijn alle ook vervat in de wet van 22 Augustus 1924, die de oprichting en bevoegdheden der landbouwcoöperatie regelt. Het is derhalve overbodig, hen hier te herhalen. Daarentegen zouden wij willen wijzen op de wettelijke formulering van de functies der landbouwcoöperaties.

Deze, nl. coöperatieve vereenigingen, kartels en gemeentelijke verbonden, mogen worden opgericht, om: a. gemeenschappelijk de landbouwproductie en daarmee verwante bedrijven uit te oefenen; b. hun huis-houdingen met de benodigde productiemiddelen, als gereedschappen, zaai-graaf, meststoffen enz. te verzorgen; c. landbouwproducten te verwerken en af te zetten; d. grondverbeteringen te doen plaats vinden; e. gemeenschappelijk machines, technische hulpmiddelen en gebouwen op te richten en aan te wenden; f. andere maatregelen tot bevordering van den landbouw te treffen.

Op twee functies der landbouwcoöperaties moet in het bijzonder gewezen worden, nl. op credit-operaties en werkzaamheden voor het belang der volksontwikkeling. Wat het eerste aangaat, is het de taak der coöperaties, deposito's aan te nemen, voorschotten te verstrekken en zich met het verrichten van betalingen te belasten. Wat de tweede taak aangaat, deze zal hierin bestaan, onder de gemeenschappelijke controle van de Commissarissen voor Landbouw en Volksontwikkeling, kennis der landhuishoudkunde te verspreiden. Dit zal nagestreefd worden door lezingen, voordrachten, openbare bibliotheken, tentoonstellingen, proefstations en uitgifte van tijdschriften en andere publicaties.

Hieruit blijkt, dat de nieuwe wetgeving aan de landbouwcoöperaties groote bevoegdheden verleent. Slechts één belangrijk voorbehoud schijnt ons echter gerechtvaardigd. Er is trouwens in de Russische coöperatie-litteratuur reeds op gewezen, dat aan de landbouwcoöperaties het recht verleend is, hun leden ook consumptie-artikelen te leveren, wat eigenlijk tot de taak der coöperatieve verbruiksvereeningen behoort. Een groot gevaar bestaat derhalve, dat tusschen de landbouw- en consumptiecoöperaties concurrentie ontstaat. Bovendien zijn naar onze meening de landbouwcoöperaties niet opgewassen tegen de gecompliceerde taak van de — om hen zoo te noemen — universeele handelshuizen. Zuiver zakelijk, van bedrijfsstandpunt beschouwd, zou derhalve specialisatie van de functies der coöperaties rationeel zijn. De praktijk zal zeker reeds zeer spoedig aantonen, welke correcties op dit punt moeten worden aangebracht.

Als een beteekenend succes voor de Russische coöperatie-beweging in den jongsten tijd is het decreet van de Sovjet-regering van 22 Juli 1924 te beschouwen, krachtens hetwelk aan alle soorten coöperaties het eigendom zal worden teruggegeven, dat hun in de jaren 1918—1921 door nationalisatie werd afgenomen. Weliswaar staat het decreet eenige uitzonderingen toe. Zoo zullen bv. die voorwerpen niet worden teruggegeven, die in op het oogmerk functioneerende bedrijven voor technische doeleinden worden aangewend of onontbeerlijk voor het bedrijf zijn. Ook moet men zich voor oogen stellen, dat een wezenlijk deel van het onteigende bezit of geheel versleten is, of zoo lang gebruikt is, dat het niet hersteld kan worden. Ondanks deze beperkingen moet de betekenis van het decreet van 22 Juli 1924 niet onderschat worden; het heeft het toch altijd den coöperaties mogelijk gemaakt, hun materieelen toestand eenigszins op steviger grondslag te stellen en — wat bijzonder belangrijk is — het veranderde indirect het eigendomsrecht der organisaties. Na de vroegere, slechte ervaringen mag het decreet als een belofte van den Staat gelden, in de toekomst ten aanzien van de coöperaties geen nationalisatie-pogingen meer te doen. PAUL OLBERG.

(Slot volgt).

BOEKAANKONDIGING.

Marine Policies. A complete statement of the law concerning contracts of marine insurance, by W. H. Eldridge B.A.; 2nd. ed. by Harry Atkins; London, Butterworth & Co.; 1924.

Dit boek maakt den indruk van een buitengewoon practisch handboek voor den aankomenden assuradeur. Zooals het Engelsche handelsrecht gekend wordt uit rechterlijke vonnissen, zoo geeft de schrijver bij elke rechtsverhouding een reeks voorbeelden. Dit verhindert het luwen van de belangstelling bij het lezen. De indeeling der stof is oorspronkelijk. Op 309 bladzijden (= elf hoofdstukken) zijn 63 bladzijden gewijd aan de Lloyd's polis. Onder de bijlagen zijn twintig bladzijden met clausules; een selectie uit de bekende verzameling van *Witherby*. De prijs van het boek is niet goedkoop; maar ook als naslagwerk

is het doeltreffend ingericht en het zal dus zijn geld wel waard blijken. W. E. S.

ONTVANGEN:

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Verkrijgbaar bij de N.V. Boekdrukkerij v.h. H. Born te Assen. Prijs f 4.—.

Van dezen wegwijzer is in het vorige jaar het eerste deel, behandelende het noordoosten van Nederland, uitgekomen.

Het thans voltooide tweede deel geeft een beknopt overzicht der vaarwegen van Zuid-Nederland, zijnde het gedeelte bezuiden de groote rivieren met inbegrip van den Rijn, de Lek, de Nieuwe Maas en den Waterweg van Rotterdam naar zee.

Het werk is ongeveer van denzelfden omvang als het eerste deel en bevat 4 groote overzichtskaarten op 1:100.000 en 26 schetskaartjes op 1:25.000 van de voornaamste havens en scheepvaartcentra, benevens 3 uitvoerige registers, die het opzoeken van gegevens vergemakkelijken.

Voor een deel der zeemonden wordt naar den „Zeemangids” verwezen. Overigens bevat het werk een beknopte beschrijving van alle wateren in zooverre bevaarbaar ook voor kleinere vaartuigen, slechts onbeteekenende poldervaartjes, afwateringen, veenwijken uitgezonderd. Het werk geeft het volledigste samenvattende overzicht der vaarwegen van Nederland, dat er bestaat.

Het nuttig gebruik der overzichtskaarten wordt daardoor verhoogd, dat uitsluitend de bevaarbare waterwegen daarop zijn aangegeven en dat alle watergangen, die op de kaart onderling ineen loopen; ook bevaarbaar met elkander in verbinding staan.

De behandeling van het onderwerp is over 't algemeen iets uitvoeriger dan in het eerste deel van den „Wegwijzer”.

Het derde en laatste deel van het werk, behandelende de provinciën Utrecht, Noord-Holland benoorden de groote rivieren, zal vermoedelijk over een jaar verschijnen.

De taak van den tusschenhandel. Rede uitgesproken ter gelegenheid der elfde herdenking van de stichting der Nederlandsche Handels-Hoogeschool op 7 November 1924 door den Rector Magnificus Dr. N. J. Polak. Haarlem 1924. De Erven F. Bohn.

La monnaie et les phénomènes monétaires contemporains par Bertrand Nogaro, Professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Paris. Paris 1924. Marcel Giard, Editeur.

Inleiding tot de Landhuishoudkunde door S. Koenen l.i. in leven hoogleeraar aan de Landbouw-hoogeschool te Wageningen, bewerkt door Dr. H. W. C. Bordewijk, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen. (Volksuniversiteits Bibliotheek) Haarlem 1924. De Erven F. Bohn.

Koloniale Politiek. Rede, bij de aanvaarding van het ambt van Buitengewoon Hoogleeraar aan de Nederlandsche Handels-Hoogeschool uitgesproken den 19den November 1924 door Dr. E. Moresco 's-Gravenhage 1924. Martinus Nijhoff.

Mededeelingen van het Statistisch Kantoor No. 15. Statistische gegevens nopens de geoogste en beplante uitgestrektheden der voornaamste inlandsche landbouwproducten over de jaren 1916 tot en met 1922. (Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel). Weltevreden 1924. Landsdrukkerij.

Tätigkeit und Bestrebungen des Internationalen Gewerkschaftsbundes in den Jahren 1922 bis 1924. (Tätigkeitsbericht, Protokoll und Referate des Wiener Kongresses, Bericht der Konferenz der Internationalen Berufssekretariate und der Internationalen Arbeiterinnenkonferenz). Amsterdam 1924. Internationaler Gewerkschaftsbund.

Een bouwer aan den Staat (Prof. Mr. Dr. J. Oppenheim †) door Dr. E. van Raalte (Overdruk uit „Vragen van den Dag”; Jaargang 1924, Aflevering 11). Amsterdam 1924. S. L. van Looy.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Augustus 1924.

J. A. Bowie, The British coal agreement; S. E. Beckett, Taxation in British Columbia; W. R. Camp, Agriculture and price stabilization. II; B. W. Clark, The Huterian communities. II; A. J. Snow, Psychology in economic theory.

Idem. — Chicago, October 1924.

C. L. Holmes, The economic future of our agriculture; E. E. Cummins, The Federal Reserve Bank note; C. O. Ruggles, Rate regulation and fair return; M. Nadler, European currencies and the gold standard; E. A. Duddy, An experiment in teaching method; W. I. King, The single-tax complex analyzed.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, October 1924

bevat o.a.:

Dr. Ir. Th. v. d. Waerden, De nieuwe tariefwet; E. Kupers, De zesde internationale arbeidsconferentie te Genève; Martina G. Kramers, Een nieuwe bijdrage tot de beschouwing van het bevolkingsvraagstuk; S. R. de Miranda, Nog eens: Werkloozenzorg of armenzorg.

Idem. — Amsterdam, November 1924.

bevat o.a.:

J. F. Ankersmit, Verouderd socialisme; J. S. Bartstra, Het nieuwe instituut voor arbeidersontwikkeling en de volksuniversiteiten; J. Gerritsz, Internationale congressen te Praag; P. Hiemstra, Het pachtvraagstuk en het rapport van de pachtcommissie.

Sociale Voorzorg. — 's-Gravenhage, September 1924.

Dr. J. Sanders, Enkele opmerkingen over het bevolkingsvraagstuk; Prof. Dr. J. A. Veraart, Nieuwe beschouwingen over economische bedrijfsorganisatie.

The Geographical Journal. — Londen, Juli 1924.

Dr. L. Koch, North of Greenland; M. Terry, From East to West across Northern Australia; D. Brunt, Climatic continentality and oceanity.

Idem. — Londen, Augustus 1924.

C. Pereira, Peking to Lhasa; G. T. McCaw, The proposed adoption of a standard figure of the earth; C. Collingwood, The Kogin Kogom Kloof.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Augustus 1924.

Prof. Dr. H. Blink, Opkomst van den Joego-Slavischen Staat en zijn economische beteekenis; Mr. J. Boerendonk, Trek-landarbeiders in en naar Frankrijk.

Idem. — 's-Gravenhage, 15 Sept.—15 Oct. 1924.

Prof. Dr. H. Blink, De petroleum-industrie naar haar ontwikkeling, verbreiding, staatkundige en economische beteekenis.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 September 1924.

G. Nypels, De Indische oud-gedienden beneden den rang van officier; J. R. Beversluis, Het doel voorbijgeschoten.

Idem. — Amsterdam, 1 October 1924.

A. T. H. Winter, In Memoriam Luitenant-Generaal W. R. de Greve; N. J. van Anroo, Financiële misère, bezuiniging en bureaucratie; J. van der Scheer, Mijne herinneringen aan de Tjilegontroeibelen in 1888.

Idem. — Amsterdam, 1 November 1924.

S. Kalff, Een Indische gedenkdag; G. Nypels, Naar aanleiding van de brochure „Nationale ontwapening of volksverdelging” van Prof. Dr. D. van Embden; N. J. van Anroo, Financiële misère, bezuiniging en bureaucratie; C. H. Hazevoet, De tijdrekening der Chineezers.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Guldens).

	December 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
Directe belastingen.			
Grondbelasting	4)	4 17.988.990	16.684.213
Personeele belasting ..	1.707.711	24.344.305	21.808.214
Inkomstenbelasting ..	5.082.530	96.286.819	102.036.819
Dividend- en tantiemebelasting	660.881	15.118.887	17.521.421
Vermogensbelasting ..	860.155	12.229.084	11.725.805
Accijnzen.			
Suiker	2.796.346	38.155.217	40.327.359
Wijn	492.335	2.339.461	2.031.387
Gedistilleerd	4.914.281	48.718.710	50.981.941
Zout	179.051	1.704.107	1.423.257
Bier	714.365	8.986.608	5.142.848
Geslacht	909.825	9.586.621	10.286.905
Tabak	1.414.861	16.530.114	16.220.981
Belast. op speelkaarten	11.879	107.007	88.633
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.594.215	18.749.568	17.328.260
Registratierechten	1.925.817	23.226.593	18.686.957
Successierechten	4.391.898	48.456.749	49.338.135
Invoerrechten.			
Gouden en zilver werken			
Belasting	75.807	938.706	918.969
Essaailoon	80	1.037	1.138
Statistiekrecht	368.249	4.199.242	3.449.897
Mijnen	97.030	737.225	660.273
Domeinen	443.512	3.173.814	3.112.404
Staatsloterij	24.337	663.096	666.432
Jacht en visscherij	2.973	264.672	254.089
Loodsgelden	366.559	3.673.743	2.970.583
Totaal	32.407.129	431.926.351	428.865.784
Rijwielbelasting	47.043	5.300.031	—
Totaal-Generaal ..	32.454.172	437.226.382	428.865.784

1) Hieronder begrepen f 257.072 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 3.547.657. 3) Idem f 2.994.701.

4) In de maand December pleegt de einduitkeering van de bemaalingsbelasting en van de provinciale en Gemeentepcenten betreffende den loopenden dienst plaats te hebben, welke ten gevolge van den achterstand op dit middel, de opbrengst over de maand December ditmaal overtrof.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	December 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
Verdedigingsbelast. Ia	257.893	3.635.102	3.516.267
Verdedigingsbelast. Ib	1.144.929	11.579.329	12.428.076
Verdedigingsbelast. II	2.863.712	28.318.488	29.301.569
Opcenten:			
Grondbelasting	4)	4 3.622.552	3.351.053
Personeele belasting ..	540.999	4.939.400	4.363.333
Inkomstenbelasting ..	3.232.100	30.313.941	31.144.303
Vermogensbelasting ..	214.880	3.033.184	2.930.593
Dividend- en tantiemebelasting	218.091	4.989.233	5.782.069
Suiker	559.269	7.631.043	8.065.472
Wijn	98.467	467.892	406.277
Gedist. (binn.- en buitl.)	491.428	4.871.871	5.098.194
Zegelrecht van buitl. eff.	20.399	340.206	393.624
Totaal	9.642.167	103.742.241	106.780.830

BELASTING IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	December 1924	Sedert 1 Januari 1924
Oorlogswinstbelasting	269.710	1.240.851

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEEL-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1924.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1919/20	—	—	—	258
1920/21	—	—	1.909.612	2.437
1921/22	16.365	438.492	8.248.005	14.205
1922/23	127.767	1.941.878	15.090.858	91.112
1923/24	3.055.050	2.355.343	48.212.813	5.914.920
1924/25	14.789.808	19.608.591	22.825.531	6.206.152
Totalen ..	17.988.990	24.344.304	96.286.819	12.229.084

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND NOVEMBER 1924

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
I Dieren en dierlijke producten	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
II Plantaard. voortbrengselen	18.178.320	10.699.576	73.456.681	42.843.071	—	—	55.278.361	32.143.495
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	362.312.652	66.098.088	374.317.779	24.101.480	—	41.995.608	12.006.127	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	1.294.272.362	33.432.797	472.125.407	10.840.593	822.146.955	22.592.204	—	—
IV Meel en meelfabrikaten	861	501.244	29.199	10.564.279	—	—	28.338	10.063.035
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	31.756.838	6.143.157	39.219.066	7.474.503	—	—	7.462.228	1.331.346
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrieken van deze stoffen, n.a.g.	35.118.547	5.503.294	9.784.632	4.153.336	25.333.915	1.349.958	—	—
VII Hout en fabrieken van hout en dergelijke stoffen; meubelen v.a.s.	68.698.191	11.614.174	30.955.876	12.083.768	37.742.315	—	—	469.594
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	230.340.357	15.773.099	8.159.475	1.024.819	222.180.882	14.748.280	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	8.556.692	23.754.825	5.650.715	15.948.095	2.905.977	7.806.730	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	64.412.844	1.725.039	8.092.344	825.904	56.320.500	899.135	—	—
XI Glas	5.633.704	1.273.111	3.618.280	858.742	2.015.424	414.369	—	—
XII Papier	6.984.077	2.757.697	24.684.231	3.585.767	—	—	17.700.154	828.070
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	35.700.749	15.537.427	59.239.941	19.750.926	—	—	23.539.192	4.213.499
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen . .	6.934.306	3.331.962	1.821.705	2.301.310	5.112.601	1.030.652	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	13.250.000	14.785.154	11.241.659	8.201.952	2.008.341	6.583.202	—	—
Totaal	2.184.953.112	218.127.507	1.125.318.362	169.899.597	1.059.634.750	48.227.910	—	—
Handelsbew. zond. goud en zilver muntmuntmat. (groep IIIb)	2.184.952.251	217.626.263	1.125.289.163	159.335.318	1.059.663.088	58.290.945	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in guldens.

Maanden	Invoer				Uitvoer ¹⁾			
	1921	1922	1923	1924	1921	1922	1923	1924
Januari	214.136.278	152.495.668	173.045.849	177.506.065	115.835.310	86.106.447	91.487.819	116.522.007
Februari	170.369.270	152.353.594	162.189.535	185.223.674	120.956.498	84.204.248	94.601.855	125.465.290
Maart	213.830.220	180.328.763	165.440.620	186.545.160	107.204.662	112.879.875	106.977.347	131.906.705
April	195.772.602	167.451.702	169.639.064	189.679.735	108.819.697	92.729.841	97.005.415	136.430.618
Mei	168.114.951	194.080.257	160.129.701	218.738.134	93.818.710	108.423.679	104.128.702	135.517.501
Juni	188.559.719	150.899.735	159.533.444	188.746.940	120.815.908	100.680.880	97.860.255	110.783.833
Juli	170.674.007	163.863.700	157.464.022	198.162.017	105.420.129	104.572.575	95.693.919	134.417.411
Augustus	186.640.179	178.807.927	150.975.066	174.016.738	142.544.083	99.442.892	107.933.082	137.772.584
September	197.271.439	164.616.506	166.474.283	189.646.172	135.749.765	115.612.131	127.720.569	162.791.232
October	179.043.171	186.643.442	192.923.258	218.062.389	114.694.641	112.003.008	125.848.400	173.486.508
November	175.806.364	172.295.111	176.660.045	217.626.263	106.623.879	104.350.396	126.123.548	159.335.318
Tot. Jan./Nov.	2.060.218.200	1.863.836.405	1.834.474.887	2.143.953.287	1.272.483.282	1.121.005.972	1.175.380.911	1.524.429.007
December	180.000.903	163.762.355	174.750.818	i	97.115.318	100.225.239	127.839.691	—
Totaal	2.240.219.103	2.027.598.760	2.009.225.705	—	1.369.598.600	1.221.231.211	1.303.220.602	—

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolën en bunkerolie voor Ned. schepen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4 15 Jan. '25	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Javaasche Bank	Vrsch. in R.C. 5 15 Jan. '25	Zweedsche Rbk 5 8 Nov. '23
Bank van Engeland	4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-slowakijë... 6 27 Mei '24
Duitsche Rijksbk.	10 29 Dec. '23	N. Bk. v. O'rijk. 13 6 Nov. '24
Bank v. Frankrijk	7 11 Dec. '24	N. Bk. v. Hong. 12 18 Sept. '24
Belgische Nat. Bnk.	6 14 Feb. '24	Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
Fed. Res. Bank N.Y.	3 8 Aug. '24	Z.-Afr. Res. bnk 5
Bank van Spanje	5 33 Mrt. '23	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disc.	New York	
	Part. disconto	Prolongatie			Part. disc. (3mnd)	Call-money ¹⁾
17 Jan. '25	2 1/2	2 1/4	3 13/16	—	3 1/8	3 1/2 - 3 3/4
12-17 J. '25	2 1/2 - 2 3/4	2 1/4 - 2 3/4	3 1 3/8 - 7/8	—	3 1/8	3 - 4 1/4
5-10 ,, '25	2 3/4 - 3 1/8	2 3/4 - 3 1/4	3 3/4 - 7/8	—	3 1/8	2 - 2 3/4
29 D. - 3 J. '25	3 1/4	3 1/2 - 4 1/2	3 1 1/16 - 1/8	—	3 1/8	4 - 5 1/4
14-19 J. '24	—	4 1/2	3 9/16 - 1/8	—	—	4 - 5
15-20 J. '23	3 3/8 - 3/4	3 3/4 - 4	2 1/8 - 1/4	—	—	3 1/2 - 4 1/2
20-24 Jli '14	3 1/8 - 1/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/4 - 1/4	2 1/8 - 1/2	—	1 1/4 - 2 1/4

¹⁾ Koers v. 16 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York ^{**}	Londen ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Parijs ^{*)}	Brussel ^{*)}	Batavia ¹⁾
13 Jan. 1925	2.47 3/16	11.82	58.92	13.24 1/2	12.40	99 3/4
14 ,, 1925	2.47 13/16	11.80 1/2	59.02	13.22	12.36	99 3/4
15 ,, 1925	2.47 3/4	11.85 1/4	58.97 1/2	13.30	12.42	99 1/2
16 ,, 1925	2.47 1/2	11.83	58.95	13.39	12.46 1/2	99 1/2
17 ,, 1925	—	11.84	59. —	13.3 1/2	12.43	99 1/2
19 ,, 1925	2.47 3/4	11.85 1/2	58.97 1/2	13.45	12.50	99 3/4
Laagste d.w. ¹⁾	2.47 1/2	11.7 1/2	58.80	13.20	12.33	99 1/4
Hoogste d.w. ¹⁾	2.48 1/8	11.86 1/2	59.05	13.52	12.56	100
12 Jan. 1925	2.47 13/16	11.88 1/2	59. —	13.33 1/2	12.49	99 3/4
5 ,, 1925	2.46 1/2	11.74 1/2	58.70	13.23	12.27 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48	12.10	59.26	48. —	48. —	100

^{*)} Noteering te Amsterdam. ^{**}) Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Zwitserland ^{*)}	Weenen ^{*)}	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan ^{**}	Madrid ^{*)}
13 Jan. 1925	47.80	0.0035	7.45	1.27 1/2	10.35	34.97 1/2
14 ,, 1925	47.75	0.0035	7.44	1.27 1/2	10.26 1/2	34.95
15 ,, 1925	47.70	0.0035	7.44	1.27 1/2	10.08 1/2	35.05
16 ,, 1925	47.70	0.0034 3/8	7.44	1.28	10.09	34.02 1/2
17 ,, 1925	47.72 1/2	0.0035	7.42	1.27 1/2	—	—
19 ,, 1925	47.80	0.0035	7.44	1.27 1/2	10.25	35.05
Laagste d.w. ¹⁾	47.60	0.0034 1/2	7.39	1.22 1/2	9.92	34.85
Hoogste d.w. ¹⁾	47.90	0.0035 1/4	7.47	1.32 1/2	10.42	35.10
12 Jan. 1925	47.80	0.0035	7.45	1.27 1/2	10.43 1/2	35.15
5 ,, 1925	48.10	0.0034 3/8	7.43	1.25	10.41	34.50
Muntpariteit	48. —	50.41	50.41	48. —	48. —	48. —

^{*)} Noteering te Amsterdam. ^{**}) Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Stockholm ^{*)}	Kopenhagen ^{*)}	Oslo ^{*)}	Helsingfors ¹⁾	Buenos Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
13 Jan. 1925	66.75	44.10	37.85	6.22	99	2.46 5/8
14 ,, 1925	66.75	44.05	37.65	6.22 1/2	98 7/8	2.47
15 ,, 1925	66.80	44.10	37.80	6.21	99 1/2	2.47 1/4
16 ,, 1925	66.80	44.30	37.80	6.24	99 1/8	2.47
17 ,, 1925	66.80	44.25	37.80	6.23	99 1/8	2.46 3/4
19 ,, 1925	66.80	44.10	37.80	6.23	99 3/4	2.47
Laagste d.w. ¹⁾	66.60	43.85	37.50	6.18	98 1/2	2.46 1/4
Hoogste d.w. ¹⁾	66.85	44.30	37.90	6.26	100	2.47 3/4
12 Jan. 1925	66.80	44.20	37.95	6.20	99 1/8	2.47
5 ,, 1925	66.65	43.60	37.40	6.20	99	2.45 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48. —	105	2.48

^{*)} Noteering te Amsterdam. ^{**}) Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p.100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
13 Jan. 1925	4,76 3/4	5,35	23,80	40,38
14 ,, 1925	4,77 1/4	5,35	23,80	40,36
15 ,, 1925	4,78 1/4	5,38	23,80	40,34
16 ,, 1925	4,76 3/4	5,39	23,80	40,36
17 ,, 1925	4,77 3/8	5,40	23,80	40,35
19 ,, 1925	4,77 3/4	5,40	23,80	40,34
6 Jan. 1925	4,7612	5,39	23,81	40,57
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	3 Jan. 1924	10 Jan. 1925	12/17 Jan. '25 Laagste	17 Jan. 1925 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 9/16	97 15/32
*Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
B. Aires ¹⁾	d. p. \$	46 1/8	45 9/16	45 7/16	45 13/16
Calcutta	Sh. p. rup.	1/63 3/32	1/53 1/32	1/51 1/16	1/61 1/32
Constantin.	Piast. p. £	875	875	870	885
Hongkong	Sh. p. \$	2/3 15/16	2/4 1/16	2/3 7/8	2/4 1/2
Lissabon ¹⁾	d. per Mil.	2 13/32	2 13/32	2 9/8	2 7/16
Mexico	d. per \$	26	26	25	27
Montevideo ¹⁾	d. per \$	50 1/2	49 7/8	49 3/8	50 3/4
Montreal	\$ per £	4.76 3/8	4.80 7/8	4.76 3/8	4.81 3/8
R.d.Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	529 3/32	531 3/32	5 7/8	6 1/16
Shanghai	Sh. p. tael	3 1/16	3/2	3 1/8	3 1/2
Singapore	id. p. \$	2 4 9/16	2/4 1/2	2 4 1/8	2 4 7/8
Valparaiso ²⁾	peso p. £	40.70	40.80	40.90	41.70
Yokohama	Sh. p. yen	1 7 1/2	1 7 7/32	1 7 9/16	1 7 11/32

* Koersen der voorafgaande dagen. ¹⁾ Telegrafisch transfert. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS¹⁾

GOUDPRIJS²⁾

Londen (N.York ²⁾)		Londen		
12 Jan. 1925..	32 9/16	69 3/8	12 Jan. 1925..	86/11
13 ,, 1925..	32 3/8	68 3/4	13 ,, 1925..	87/1
14 ,, 1925..	32 1/4	68 1/2	14 ,, 1925..	87/8
15 ,, 1925..	32 1/8	68 1/4	15 ,, 1925..	87,1
16 ,, 1925..	32 1/8	68 1/8	16 ,, 1925..	87/2
17 ,, 1925..	32 1/8	68 1/8	17 ,, 1925..	—
19 Jan. 1924..	33 1/2	62 7/8	18 Jan. 1924..	97/5
20 Juli 1914..	24 13/16	54 1/8	20 Juli 1914..	84/10

¹⁾ p. oz stand. ²⁾ Foreign silver. ³⁾ p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen	12 Januari 1925	19 Januari 1925
Saldo bij Nederl. Bank..	f —	f 2.206.339,61
Saldo bij betaalmeesters..	„ 6.475.153,81	„ 6.689.411,87
Voorschot op ult. Dec. 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	„ 79.537.424,—	„ 75.914.262,36
Voorsch. aan de koloniën	„ 11.456.674,83	„ 11.518.605,17
Voorsch. a. h. buitenland	„ 217.237.576,20	„ 217.533.475,88
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	„ 1.000.000,—	„ 3.000.000,—
Verplichtingen.		
Voorsch. door de Ned. Bank	f 3.533.524,36	f —
Schatkistbilj. in omloop ¹⁾	„ 174.630.000,—	„ 173.861.000,—
Schatkistprom. in omloop	„ 116.760.000,—	„ 116.760.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	„ —	„ —
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas).....	„ 22.287.284,—	„ 22.409.403,50
Door den Postch.- en Girodienst in 's Rijks Schatkist gestort.....	„ 33.435.095,86	„ 31.058.899,89

¹⁾ Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend

	10 Januari 1925	17 Januari 1925
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 1.298.000,—	f 1.366.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	„ 70.000.000,—	„ 70.000.000,—
Muntbiljetten in omloop.	„ 38.893.000,—	„ 38.420.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds....	„ 6.322.000,—	„ 6.322.000,—
Totaal	f 116.513.000,—	f 116.708.000,—
Tegood v. N.-I. bij Jav. Bnk.	„ 1.244.000,—	„ 3.650.000,—
In 's lands kassen	„ —	„ 41.879.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 19 Januari 1925.

		Activa.		
Binnenl. Wis- f	Hfdbk. f	49.100.293,83		
sels, Prom., Bijbnk. "	"	25.406.822,22		
enz. in disc. Ag.sch. "	"	42.491.006,64	f	116.998.122,69
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef. f		124.430.723,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "				124.430.723,—
Beleeningen				
incl. vrsch. Hfdbk. f		68.560.186,29		
in rek.-crt. Bijbnk. "		13.889.531,43		
op onderp. Ag.sch. "		74.818.215,08		
		f	157.067.932,80	
Op Effecten. f		154.839.632,80		
Op Goederen en Spec. "		2.228.300,—		157.067.932,80
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	56.283.845,—		
Muntmat., Goud		448.315.620,69		
	f	504.599.465,69		
Munt, Zilver, enz.		13.558.178,28		
Muntmat., Zilver		—		
Effecten				518.157.643,97
Belegging Res.fonds. f		5.654.306,46		
id. van 1/4 v. h. kapit. "		3.998.982,13		9.653.288,59
Gebouwen en Meub. der Bank				5.212.500,—
Diverse rekeningen				94.496.854,51
			f	1.026.017.065,56
Passiva.				
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		5.655.237,53		
Bijzondere reserve		8.235.000,—		
Bankbiljetten in omloop		913.762.915,—		
Bankassigatiën in omloop		1.611.247,35		
Rek.-Cour. f Het Rijk		3.296.309,72		
saldos: Anderen "		56.279.596,72		59.575.906,44
Diverse rekeningen				17.176.759,24
			f	1.026.017.065,56
Beschikbaar metaalsaldo	f	322.719.259,37		
Op de basis van 1/4 metaaldekking		127.729.245,61		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.		1.613.596.295,—		
Voornaamste posten in duizenden guldens.				

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
19 Jan. '25	504.599	13.558	913.763	61.187	322.719	53
12 " '25	504.523	13.104	931.565	58.270	319.201	52
5 " '25	504.578	12.520	954.979	43.750	316.880	52
29 Dec. '24	504.613	12.619	935.446	60.745	315.518	52
22 " '24	504.621	12.991	925.171	71.804	317.734	52
15 " '24	504.632	12.736	935.256	74.635	314.899	51
21 Jan. '24	581.753	8.265	1.018.817	26.995	380.233	56
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Htervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
19 Jan. 1925	116.998	—	157.068	124.431	94.497
12 " 1925	120.704	—	160.254	125.515	99.159
5 " 1925	123.285	—	177.175	113.109	101.939
29 Dec. 1924	119.683	—	171.775	112.036	97.068
22 " 1924	123.377	—	162.971	112.626	101.153
15 " 1924	134.386	7.000	163.335	90.046	126.115
21 Jan. 1924	229.028	20.000	155.694	25.218	66.265
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/4 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
13 Dec. 1924	1.063	1.543	881	1.059	531
6 " 1924	1.064	1.664	825	1.059	567
29 Nov. 1924	1.096	1.659	1.907	1.046	512
22 " 1924	1.097	1.502	1.051	1.031	534
15 " 1924	1.092	1.515	1.004	1.037	526
15 Dec. 1923	1.144	1.671	697	1.169	535
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
17 Jan. 1925	185.750		280.500	100.000	109.650
10 " 1924	186.500		283.500	91.500	111.400
3 " 1925	186.500		280.500	88.000	112.800
13 Dec. 1924	133.280	52.952	281.141	101.594	110.432
6 " 1924	133.637	54.444	281.401	114.906	109.616
29 Nov. 1924	134.037	54.671	276.701	113.471	111.357
22 " 1924	159.079	54.816	277.971	109.708	137.048
19 Jan. 1924	149.419	62.928	262.298	91.682	142.322
20 " 1923	155.957	57.519	261.801	103.666	141.049
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen 2)	Dek-kings-percentage
17 Jan. 1925		137.650		***	49
10 " 1924		138.770		***	50
3 " 1925		138.520		***	56
13 Dec. 1924	32.626	16.263	81.701	75.430	49
6 " 1924	35.059	15.664	92.230	74.349	47
29 Nov. 1924	34.859	17.056	95.768	63.085	48
22 " 1924	34.749	17.454	94.065	36.818	55
19 Jan. 1924	35.621	21.241	78.982	30.739	60
20 " 1923	36.040	30.156	78.848	23.542	58
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/4 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
14 Jan. 1925	128.569	126.133	287.110	27.000	238.312
7 " 1925	128.564	127.563	293.022	27.000	244.471
31 Dec. 1924	128.560	128.296	295.025	27.000	248.111
24 " 1924	128.524	129.752	302.095	27.000	255.127
17 " 1924	128.512	125.504	296.642	27.000	251.432
10 " 1924	128.504	124.445	290.879	27.000	245.588
16 Jan. 1924	128.071	125.158	281.987	27.000	237.689
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
14 Jan. '25	50.979	74.386	11.659	117.866	22.186	17 1/8
7 " '25	51.665	75.657	12.912	117.170	20.751	15 1/8
31 Dec. '24	68.580	103.600	8.511	165.779	20.014	11,5
24 " '24	41.920	83.590	14.852	111.280	18.522	14,61
17 " '24	42.040	72.398	10.557	108.751	22.758	19
10 " '24	57.042	72.740	10.039	125.697	23.809	17,5
16 Jan. '24	48.942	69.639	13.945	109.295	22.663	18,39
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Butt. gew. voorsch. afd. Staat	Schat-kistbil-jetten 1)	Wis-sels
15 Jan. '25	5.545	1.864	304	573	21.500	4.890	5.981
8 " '25	5.545	1.864	304	573	21.700	4.885	5.946
2 " '25	5.545	1.864	306	569	21.800	4.877	5.914
25 Dec. '24	5.545	1.864	306	570	22.600	4.872	5.241
18 " '24	5.545	1.864	305	570	22.400	4.867	4.900
17 Jan. '24	5.541	1.864	297	579	22.800	4.596	3.587
23 Juli '14	4.104	—	639	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
15 Jan. '25	21	8	3.012	40.797	1.978	15
8 " '25	23	9	3.075	40.831	2.239	15
2 " '25	24	9	2.939	40.885	2.614	12
25 Dec. '24	21	9	2.930	40.604	1.959	14
18 " '24	26	9	2.922	40.518	1.970	17
17 Jan. '24	27	13	2.484	38.678	2.569	20
23 Juli '14	24	—	718	5.911	943	400

1) In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-entl. circ. banken 1)	Devezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beteeningen
7 Jan. 1925	780,6	198,7	260,2	1.883,5	8,2
31 Dec. 1924	759,6	207,1	253,2	2.064,1	17,0
23 " 1924	717,6	216,5	239,2	1.959,8	24,2
15 " 1924	696,2	230,6	232,1	2.079,0	17,2
6 " 1924	696,1	235,3	232,0	2.169,6	8,1
29 Nov. 1924	695,5	240,0	231,8	2.290,2	18,6
23 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rek.-Crt.	Diverse Passiva	Schuld aan Rentenbank
7 Jan. 1925	109,9	1.757,5	1.799,8	897,0	1.616,3	432,1
31 Dec. 1924	78,0	1.654,4	1.941,4	820,9	1.570,6	456,5
23 " 1924	78,3	1.782,8	1.765,0	965,8	1.565,7	488,3
15 " 1924	78,7	1.838,0	1.723,2	1.131,7	1.555,2	513,8
6 " 1924	77,9	1.757,0	1.804,0	970,7	1.524,3	684,7
29 Nov. 1924	77,8	1.655,4	1.863,2	703,9	1.682,9	787,8
23 Juli 1914	330,8 2)	200,4	1.890,9	944,—	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. schatk.papier. 3) W.o. Rentenbankscheine: 7 Jan., 31, 23, 15, 6 Dec., 29 Nov. resp. 258,8; 145,1; 272,1; 342; 322,5; 302,8 mill.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal inct. buit-entl. saldt.	Beteen. van tegoed in h. buit.	Beteen. van prom. d. provincien	Binnenlandsche wissels	Beteeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rek.-Crt. Particulieren
15 Jan. '25	376	85	480	1.518	343	5.200	7.747	184
8 " '25	376	—	—	1.520	379	—	7.746	274
24 Dec. '24	359	85	480	1.479	349	5.250	7.590	435
18 " '24	358	85	480	1.434	281	5.250	7.530	376
11 " '24	357	85	480	1.395	359	5.250	7.613	338
4 " '24	357	85	480	1.283	465	5.250	7.619	238
17 Jan. '24	366	85	480	1.286	323	5.300	7.444	252

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
31 Dec. '24	2.936,5	1.743,6	110,5	314,1	387,1
24 " '24	2.912,8	1.793,0	84,7	396,4	389,6
17 " '24	2.954,1	1.869,5	94,5	283,8	336,8
10 " '24	2.997,5	1.868,4	95,2	254,3	352,8
3 " '24	3.027,9	1.951,5	90,0	248,9	354,6
26 Nov. '24	3.046,3	1.968,4	87,7	221,4	281,0
2 Jan. '24	3.083,9	2.167,0	88,0	797,9	347,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
31 Dec. '24	540,2	1.862,1	2.310,7	112,0	70,4	73,0
24 " '24	537,9	1.941,7	2.311,2	112,0	68,4	70,5
17 " '24	564,2	1.871,5	2.256,3	112,0	71,5	73,9
10 " '24	551,9	1.853,6	2.259,3	112,1	72,8	75,2
3 " '24	574,9	1.849,0	2.305,4	112,2	72,8	75,1
26 Nov. '24	582,2	1.845,3	2.202,7	112,2	75,2	77,4
2 Jan. '24	126,6	2.245,2	2.050,8	110,5	71,8	73,8

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
24 Dec. '24	738	13.023	5.578	1.700	18.028	4.814
17 " '24	739	12.989	5.593	1.694	18.166	4.816
10 " '24	739	12.972	5.604	1.669	18.125	4.826
3 " '24	739	12.915	5.611	1.724	18.170	4.826
26 Nov. '24	741	12.870	5.617	1.625	18.061	4.857
26 Dec. '23	764	11.934	4.555	1.379	15.292	4.072

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 Januari 1925.

Het gunstig resultaat van de conferentie der geallieerde ministers heeft op de internationale beurzen slechts geringe uitwerking gehad. Wel apprecieert men in het algemeen, dat men bij de besprekingen tot een bevredigende oplossing is gekomen, doch, waar de werkelijk groote vraagstukken, als die der inter-geallieerde schulden, onaangeroerd zijn gebleven, acht men de toekomst door het thans bereikte resultaat nog geenszins zoodanig opgeklaard, dat men alleen hierop posities van beteekenis zou wenschen op te bouwen. Bovendien hebben op de verschillende beurzen andere factoren gewerkt, welke van sterker en meer directen invloed zijn geweest. Zoo gold voor Berlijn als een omstandigheid van groote beteekenis de oplossing van de regeeringscrisis. Daar men echter aanvankelijk in de onzekerheid verkeerde, hoe het buitenland de vorming van een kabinet-Luther zou opvatten en men later inderdaad voor buitenlandsche realisaties is komen te staan, is de stemming ter beurze gaandeweg minder opgewekt geworden. Dit geschiedde, ondanks de, voor Deutsche verhoudingen, ruime geldmarkt en betrekkelijk lage rente-tarieven. De ruimte op de geldmarkt kan gedeeltelijk worden verklaard uit het feit, dat vele buitenlandsche credieten ter beschikking zijn gesteld, over het volle bedrag waarvan nog niet werd gedisponeerd. Speciaal ten aanzien van landbouwcredieten schijnt dit het geval te zijn. Desniettemin houdt men in financieele kringen rekening met de mogelijkheid, dat men, nadat de hier bedoelde credieten ten volle verleend zullen zijn, weder voor een periode van geldschaarste kan komen te staan. In dit verband is het opmerkelijk, dat tegenover de verlaging van de credit-rente geen overeenkomstige vermindering van debet-rente is toegepast. Bank-crediet wordt nog steeds met ongeveer 15 pCt. 's jaars betaald. Door één en ander is de invloed van de ruime geldmarkt van het oogenblik op de effectenbeurs ook niet zoo sterk geweest, als anders wellicht het geval ware geworden. Tegelijkertijd heeft het zeer langzame verloop van de onderhandelingen met Frankrijk betreffende een handelsverdrag hier en daar ongerustheid omtrent den afloop doen ontstaan. In dit opzicht schijnt echter in de laatste dagen eenige toenadering te zijn verkregen.

Te Parijs zijn het in de eerste plaats de financieele situatie van den staat en de stand van den wisselkoers geweest, welke leiding aan de fondsenmarkt hebben gegeven. Deze leiding heeft niet steeds in opgaande richting gewezen. De jongste bankstaat van de centrale credietinstelling heeft bovendien nog steeds geen vermindering te aanschouwen gegeven van de eischen, welke door handel en industrie worden gesteld. Waar, aan den anderen kant, het indexcijfer van groothandelsprijzen per einde December opnieuw hooger was dan dat per einde November en de financieele leiding desondanks niet wil overgaan tot uitbreiding van het totaal aan fiduciaire geldmiddelen, is men ter beurze bevreesd voor de mogelijkheid van een credietcrisis bij verschillende ondernemingen. Vooral in verband hiermede is men zeer voorzichtig gestemd geweest ten aanzien van tal van industriele aandelen. Een verdere reden voor een kalme beoordeeling is de reeds hierboven vermelde langzame gang van zaken bij de onderhandelingen omtrent een Fransch-Duitsch handelsverdrag geweest. Hoewel, hangende de onderhandelingen, de gewone tarieven, noch van Fransche, noch van Deutsche zijde, worden toegepast, koestert men de vrees, dat Frankrijk ten slotte genoeg zal moeten nemen met vrij ongunstige bepalingen. Hierdoor zouden de staal- en ijzerindustrie van Lotharingen en de textielindustrie van den Elzas, welke tot nu toe hun productie vrijelijk naar Duitschland konden exporteerden, ernstige moeilijkheden kunnen gaan ondervinden. Er zijn dan ook redenen genoeg geweest, om de zeer kalme houding van de beurs van Parijs te verklaren.

Te Londen is men doorgaans opgewekt gestemd geweest, voornamelijk onder den invloed van de stijging van den sterlingkoers. De reis van den gouverneur van de Bank van Engeland naar de Vereenigde Staten heeft nog steeds een punt van belangwekkende besprekingen uitgemaakt. Hoewel dienaangaande geen officieele gegevens zijn verstrekt, neemt men in de City algemeen aan, dat de reis ten doel heeft gehad het verkrijgen van credieten in de Unie, ten einde voor den moeilijken overgangstijd naar den gouden standaard de „gold-exchange“-politiek mogelijk te maken. Voorts acht men het waarschijnlijk, dat de wederzijdsche disconto-politiek is besproken en voor den eersten tijd is vastgesteld. In het vooruitzicht van den spoedigen terugkeer van den gouden standaard zijn vooral

beleggingswaarden opgewekt van stemming gebleven. Aan den anderen kant hebben buitenlandsche aankopen in verschillende aandelen ook de tendens voor de overige rubrieken der fondsenmarkt gunstig beïnvloed. Hierdoor hebben de commentaren op de niet zeer bevredigende cijfers van den buitenlandschen handel over het afgelopen jaar slechts geringe uitwerking gehad. Voorts heeft de beurs de houding van den heer Churchill op de conferentie der geallieerde ministers te Parijs gunstig beoordeeld. Hoewel de kwestie der intergeallieerde schulden — zooals reeds vermeld — te Parijs niet is besproken, acht men het van belang, dat nogmaals als het streven van Engeland is vastgesteld: het verkrijgen van slechts een zoodanige schadeloosstelling, dat hieruit de verplichtingen ten aanzien van Amerika vervuld kunnen worden. Men hoopt ten slotte op dezen grondslag tot overeenstemming te kunnen komen. In verband met deze betere perspectieven is de grondtoon van de beurs bijna voortdurend vast gebleven.

Ook te New York heeft de handel een opgewekt voorkomen behouden. De omzetten zijn weliswaar niet meer regelmatig zoo groot als enkele weken geleden het geval is geweest, doch zij zijn nog omvangrijk genoeg om grooten groepen der bevolking een prikkel tot speculatie te geven. Hiertoe werken ook de berichten omtrent een gunstigen gang van zaken in de industrie — voornamelijk de staalindustrie — mede. Tevens heeft de publicatie van het saldo-actief der handelsbalans over het jaar 1924, ten bedrage van \$ 977 millioen, een stimulerenden invloed gehad. In bankierskringen is men van meening, dat deze nieuwe vordering op het buitenland — voornamelijk Europa — een aanleiding te meer zal vormen, om daadwerkelijk aan het herstel van de oude wereld mede te werken, waarvan uit den aard der zaak de effectenmarkt ook de vruchten zou plukken.

Ten onzent heeft de berichtsweek voor verschillende afdelingen vrij scherpe koersvariatiën te aanschouwen gegeven. Zelfs voor de *beleggingsmarkt* is dit op te merken geweest. Dit gold niet in de eerste plaats de inheemsche beleggingspapieren, ondanks de discontoverlaging van de Nederlandsche Bank, omdat geld in de open markt reeds vóór deze verlaging tot een lage rente verkrijgbaar is geweest. Doch van de buitenlandsche staatsfondsen hebben enkele aanmerkelijk van een opgaande beweging kunnen profiteren, o.a. Brazilianen en Mexicanen, de laatste in verband met de kans op het verkrijgen van nieuwe middelen door Mexico, waarmede dan een deel der achterstallige rente voldaan zou kunnen worden. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 102 $\frac{5}{8}$ %, 102 $\frac{7}{8}$ %, 102 $\frac{5}{8}$ %; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 88 $\frac{3}{8}$ %, 89 $\frac{3}{8}$ %, 89 $\frac{3}{8}$ %; 7 pCt. Oost-Indië: 103 $\frac{7}{32}$ %, 102 $\frac{31}{32}$ %, 103 $\frac{1}{16}$ %; 5 pCt. Mexico Dep. R. k. 100—1000: 9 $\frac{1}{4}$ %, 10 $\frac{3}{4}$ %, 11 $\frac{1}{4}$ %; 5 pCt. Brazilië 1903: 65 $\frac{3}{4}$ %, 67 $\frac{3}{4}$ %, 68 $\frac{1}{4}$ %.

Op de aandelenmarkt hebben *bankaandelen* van een voortdurend vaste stemming blij gegeven. Vooral aandelen Rotterdamse Bankvereniging en Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika hebben een flinke koersavance kunnen behalen, laatstgenoemde als gevolg van het jaarverslag, dat een gunstigen indruk ter beurze heeft gemaakt. Amsterdamse Bank: 133 $\frac{1}{2}$ %, 134 $\frac{1}{4}$ %, 135; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 43 $\frac{1}{2}$ %, 47 $\frac{1}{2}$ %, 49 $\frac{1}{2}$ %; Incasso-Bank: 100, 101; Ned.-Indische Handelsbank: 140 $\frac{1}{2}$ %, 141 $\frac{1}{2}$ %, 142; Rotterdamse Bankvereniging: 71 $\frac{1}{4}$ %, 73 $\frac{3}{4}$ %, 75, 77; Twentsche Bank: 112, 113, 114.

De afdeling voor *industriële aandelen* is stil, doch met een vasten grondtoon gebleven. Er waren hier geen fondsen, welke in bijzondere mate de aandacht hebben getrokken. Centrale Suiker Mij.: 116 $\frac{1}{2}$ %, 114 $\frac{1}{4}$ %, 115 $\frac{1}{4}$ %; Du Croo & Brauns: 13 $\frac{3}{4}$ %, 14 $\frac{3}{4}$ %, 14 $\frac{1}{4}$ %; Feyenoord: 121, 120 $\frac{3}{4}$ %, 119 $\frac{3}{4}$ %; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 162 $\frac{1}{4}$ %, 164 $\frac{1}{2}$ %, 165 $\frac{1}{2}$ %; Ned. Gist- en Spiritusfabriek: 371 $\frac{1}{2}$ %, 357, 369; Jurgens: 76 $\frac{1}{4}$ %, 78 $\frac{11}{16}$ %, 80 $\frac{1}{16}$ %; Ned. Mij. van Mijnbouwkundige Werken: 68 $\frac{3}{8}$ %, 77, 78 $\frac{1}{4}$ %; Ned. Kunstzijdefabriek: 354 $\frac{1}{2}$ %, 357, 355; Philips Gloeilampen: 320, 322 $\frac{1}{4}$ %, 320; Rotterdam Droogdok Mij.: 173 $\frac{1}{4}$ %, 174, 174 $\frac{1}{2}$ %.

Daarentegen is de *mijnmarkt* buitengewoon levendig geweest en wel voornamelijk voor de laaggeprijsde en in den laatsten tijd weinig of niet verhandelde fondsen. Een bepaalde aanleiding voor deze rijzing valt niet aan te wijzen; ter beurze is men van meening, dat de snelle en krachtige koersverheffingen van bepaalde soorten dient te worden toegeschreven aan contramineposities, welke, doordat de stukken niet geleend kunnen worden, geforceerd moesten worden afgewikkeld. Billiton Mij. 1ste Rubr.: 495, 480, 478; Redjang Lebong: 336, 322 $\frac{1}{2}$ %, 326, 323; Siloengkang: 103, 106 $\frac{1}{2}$ %, 125; Sinkep Tin Mij.: 218, 213 $\frac{1}{2}$ %, 212.

De afdeling voor *handelsondernemingen* was doorgaans vast, doch zeer kalm. Curaçaosche Handel Mij.: 126, 124,

123 $\frac{1}{4}$ %; Linde Teves, Stokvis & Zn.: 89, 88 $\frac{1}{4}$ %, 90, 92; Ned. Wol Mij.: 152 $\frac{3}{8}$ %, 147 $\frac{1}{2}$ %, 150 $\frac{1}{4}$ %.

Ook voor *petroleum-aandelen* ontwikkelde zich geen belangstelling van beteekenis. Per saldo zijn zowel aandelen Koninklijke Petroleum Mij. als Geconsolideerde Hollandische Petroleum Mij. op een lager niveau gekomen.

Geconsolideerde Petr.: 181, 176, 175; Kon. Ned. Petr. Mij.: 393 $\frac{1}{8}$ %, 388 $\frac{1}{4}$ %, 385 $\frac{3}{4}$ %.

De *rubbermarkt* heeft scherpe „ups-and-downs” te zien gegeven. Ongeveer in het midden der berichtsperiode viel een aanmerkelijke daling te constateeren, waarvan de oorzaak niet met juistheid kan worden aangegeven. Van sommige zijden is beweerd, dat omtrent de Nederlandsche rubbermarkt in het buitenland alarmeerende geruchten zijn verspreid; aan den anderen kant zou de daling van den rubberprijs en de vrees, dat desondanks het uitvoerpercentage uit Britsch-Indië per 1 Februari tot 60 pCt. zal worden verhoogd, aanleiding tot realisaties gegeven kunnen hebben. In ieder geval echter is tegen het einde der beursweek een krachtig herstel naar voren getreden, waardoor de koersverliezen meestal ingehaald en voor sommige soorten zelfs door koerswinst overtroffen werden. Indische Rubber Comp.: 243 $\frac{1}{2}$ %, 235, 247; Hessa Rubber: 179, 169, 178; Java Caoutchouc: 130, 121 $\frac{1}{4}$ %, 128; Serbadjadi: 215 $\frac{5}{8}$ %, 206, 215; Wai Sumatra: 138 $\frac{1}{4}$ %, 135, 137.

De *scheepvaartmarkt* heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven; de koersverschillen zijn tot minima beperkt gebleven, evenals de omzetten. Java China Japan Lijn: 114 $\frac{11}{16}$ %, 110 $\frac{1}{2}$ %, 110 $\frac{7}{8}$ %; Ned. Scheepvaart Unie: 135 $\frac{1}{2}$ %, 133 $\frac{1}{2}$ %, 136; Stoomv. Mij. „Nederland”: 163 $\frac{1}{2}$ %, 159 $\frac{3}{4}$ %, 163 $\frac{1}{4}$ %.

Sukker-aandelen waren doorgaans aan den vasten kant, vooral tegen het slot, toen een aanmerkelijke koersavance kon intreden. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 158 $\frac{1}{4}$ %, 160 $\frac{1}{4}$ %; Handels Verg. Amsterdam: 428 $\frac{1}{2}$ %, 433 $\frac{1}{4}$ %, 437; Javasche Cultuur Mij.: 327, 331 $\frac{1}{2}$ %, 343.

De *tabaksmarkt* was kalm en eerder loom gestemd; een bepaalde stimulans was dan ook voor tabaksaandelen niet te ontdekken. Besoeki Tabak: 281, 280, 274 $\frac{1}{2}$ %; Deli Batavia Mij.: 374, 369, 373; Deli Mij.: 393 $\frac{1}{2}$ %, 387 $\frac{1}{8}$ %, 389; Senembah Mij.: 393 $\frac{1}{4}$ %, 390, 392 $\frac{1}{4}$ %.

Voor *thee* is de belangstelling weder grooter geworden, nu de vrees voor een onderzoek naar de stijging der theeprijzen in Engeland de kracht van den eersten schok heeft verloren. Bovendien bewogen de theeprijzen zich in de laatste dagen weder in stijgende richting. Amsterdam Thee: 67 $\frac{1}{2}$ %, 64, 68; Pasir Kanaanya: 134, 139.

De *Amerikaansche markt* was stil, doch zeer vast, in aansluiting aan Wallstreet. American Car & Foundry: 194 $\frac{13}{16}$ %, 197; American Smelting & Refin Co.: 95 $\frac{1}{4}$ %, 99 $\frac{3}{4}$ %; American Water Works: 183, 180; Studebaker: 1125, 1070, 1122, 50; United States Steel: 123 $\frac{3}{8}$ %, 121 $\frac{5}{16}$ %, 124 $\frac{1}{4}$ %; Southern Pacific: 106, 104 $\frac{1}{4}$ %; Union Pacific: 150 $\frac{1}{4}$ %, 149, 149 $\frac{3}{8}$ %.

De *geldmarkt* is na de discontoverlaging nog ruimer geworden; prolongatie liep tot 2 pCt. terug.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

20 Januari 1925.

Weder vallen voor broodgraan aanzienlijke prijsverhogingen te constateeren. In het begin der week was de markt nog weinig levendig en de groote omvang, waarin met de verscheppingen van nieuwe tarwe uit Argentinië en Australië een begin was gemaakt, liet zijn invloed gelden. Ook de berichten over een zeer groote tarweopbrengst in Australië, waar gerekend wordt op ruim 20 millioen quarters tegen 15,6 millioen in het vorige seizoen en een gemiddelde van 12,6 millioen in de voorafgaande 5 jaren, steunden de meening, dat het aanbod van tarwe voorloopig ruim zal zijn. In den loop der week is daarin echter verandering gekomen. De berekeningen over de in het restant van dit seizoen beschikbare voorraden tegenover de behoefte der invoerlanden, welke steeds weder wijzen op een zeer klein overschot, indien ten minste later niet zal blijken, dat aan de behoefte zelfs niet geheel kan worden voldaan, kwamen weder meer op den voorgrond. Vooral in Noord-Amerika wordt gerekend op verdere prijsstijging ten gevolge van een tekort in de wereldvoorraden en toen ook in Europa de vraag toenam en men daarin in Amerika een bevestiging van het veronderstelde tekort begon te zien, traden telkens weder nieuwe prijsstijgingen in. Op 19 Januari sloot Chicago voor Mei-tarwe 5 $\frac{1}{4}$ %, voor Juli 10 $\frac{1}{4}$ dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week tevoren. De sterkere stijging voor Juli houdt waarschijnlijk ook verband met de klachten, die uit sommige gedeelten der Vereenigde Staten nog komen over schade, die de

nieuwe wintertarwe zou hebben geleden gedurende den winter. Over die schade zal echter met zekerheid niets bekend zijn, vóór de lente aanvangt. Overigens werkt ook de onderstelling, dat bij den aanvang van het volgende seizoen slechts zeer weinig oude voorraden overgebleven zullen zijn, de prijsstijging voor Juli in de hand. Te Winnipeg, waar de tarweprijzen sedert het begin van het jaar een grootere rijzing hadden ondergaan dan te Chicago, steeg de markt deze week nog 4 à 5 dollarcent per 60 lbs. Sedert begin December is Mei-tarwe te Chicago reeds weder bijna 19 pCt., te Winnipeg 20 pCt. in prijs gestegen. De verschepingen van Australië en vooral van Argentinië waren deze week weder zeer groot en het totaal der naar Europa verladen tarwe schijnt zelfs overeen te komen met de wekelijksche behoefte. Nu echter het aantal der Europeesche invoerlanden telkens toeneemt, is moeilijk na te gaan, hoeveel tarwe daar geregeld kan worden opgenomen. Naast Bulgarije en Turkije, die reeds eenigen tijd als koopers van buitenlandsche tarwe optreden, worden de laatste weken ook zaken in overzeesche tarwe gedaan naar Zuid-Slavië. Hongarije schijnt spoedig dat voorbeeld te zullen volgen en zelfs Roemenië heet invoer noodig te hebben. Over verkoop van tarwe en meel naar Rusland schreven wij reeds in vorige weekberichten en volgens berichten uit Moskou zullen die inkoopten worden voortgezet. In Engeland werd tegen het einde dezer week op flinke schaal tarwe gekocht, vooral Australische en Argentijnsche, en ook in het overige West-Europa bleef geregelde vraag bestaan. Uit Frankrijk wordt echter teleurstellende vraag gemeld en zelfs werd uit Fransche havens buitenlandsche tarwe naar andere Europeesche markten verscheept, doch blijkbaar is niet overal in Frankrijk de kooplust voor tarwe gering, want uit Antwerpen worden flinke zaken naar den Elzas gemeld. Noord-Amerikaansche tarwe wordt nog altijd direct uit de uitvoerlanden weinig gekocht, nu de andere soorten, waarbij ook Britsch-Indische vooral in Engeland, doch meer en meer ook op het vasteland, op ruime schaal wordt verhandeld, tot voordeeler prijzen te krijgen zijn. In Argentinië heeft langen tijd de tarwemarkt de stijgende prijsbeweging van Noord-Amerika nauwelijks gevolgd, al veroorzaakte regen eenige vertraging bij het dorschen der nieuwe tarwe, doch de laatste dagen trad ook daar een sterke verhooging in. Misschien is dit mede het gevolg van het feit, dat de nieuwe officieele raming der tarweopbrengst de vorige van 14 November niet overtreft, zooals algemeen verwacht was. Zij bedraagt weder circa 24 miljoen quarters, terwijl in het vorige jaar 30 miljoen quarters was geoogst. De termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario sloten voor tarwe op 19 Januari ongeveer een peso per 100 KG. hooger dan een week tevoren. Zoo heeft dus, althans tot nog toe, de aanvang van de tarweverschepingen van het Zuidelijk halfrond, in hoe snel tempo die ook dadelijk zijn begonnen, niet den prijsdrukkenden invloed, die daarvan onlangs werd verwacht en zelfs ging hij met verdere nieuwe prijsstijging gepaard. Blijkbaar hebben de in-

voerlanden den laatsten tijd hun inkoopten zoozeer beperkt, dat zij nu niet kunnen nalaten, telkens weder als koopers aan de markt te komen. Ook rogge is zeer vast met prijsstijging te Chicago van 12 tot 19 Januari van ongeveer 6 dollarcent per 60 lbs. Toch blijven de roggeverschepingen uit Amerika klein en worden nieuwe zaken uit het uitvoerland bijna niet gedaan, omdat daar bij voortdurende hogere prijzen worden gevraagd, dan waartoe wederverkoopers in Duitschland en Nederland Amerikaansche rogge verhandelen. De voorraden in West-Europeesche havens nemen echter langzamerhand verder af en telkens worden daarvoor hogere prijzen betaald. Uit andere landen dan Noord-Amerika wordt geen rogge aangeboden en binnenkort zullen de invoerlanden de in Amerika gevraagde prijzen wel moeten betalen.

De stand van het wintergraan blijft in de Europeesche invoerlanden bevredigend. Hongarije klaagt echter nog steeds over droogte, in Roemenië valt de met wintertarwe bezaaide oppervlakte sterk tegen en in Rusland blijven de berichten ongunstig en vreest men nogmaals voor een teleurstellenden graanoogst.

Voedergranen waren aanvankelijk lang niet vast. Voor maïs brachten groote Argentijnsche verschepingen en de door het zachte weder zoowel in Engeland als op het vasteland teleurstellende vraag, flauwe markten teweeg. Reeds drukten stoomende ladingen Platamaïs weder de markt en met ruimer aanbod op aflading waren ook latere posities goedkoop te koop. Ook de gunstige ontwikkeling van den nieuwen Argentijnschen oogst werkte het rustige verloop der markt in de hand. Onlangs nog werd beweerd, dat ten gevolge van de droogte van een grooten oogst geen sprake zou zijn, doch intusschen is in Argentinië zooveel regen gevallen, dat volgens de laatste berichten zelfs een record-oogst tot de mogelijkheden is gaan behooren. Toch was aan de Argentijnsche markten de prijsdaling niet van eenige beteekenis en voor Platamaïs op zomeraflading betalen sommige Europeesche markten telkens prijzen, die in vergelijking met vorige jaren zeer hoog zijn. Blijkbaar werkt daartoe de overtuiging mede, dat uit Noord-Amerika dit seizoen geen maïs komen zal en dat die omstandigheid in den komenden zomer nog evengoed de maïsprijzen zal beheerschen als nu het geval is. Ook kan dan weder invoer in Noord-Amerika van Platamaïs worden verwacht, zooals in de vorige week reeds bleek, toen Canada en de Vereenigde Staten eenige ladingen Platamaïs kochten ter verscheping in April/Mei. Maïs was aan de Argentijnsche termijnmarkten de laatste dagen vaster en sloot ten slotte op 19 Januari voor ouden oogst op denzelfden prijs als een week tevoren, doch voor nieuwen oogst 15 à 20 centavos per 100 KG. hooger. Chicago is voor maïs bij voortdurende zeer vast met aanmerkelijk stijgenden prijs. Ook in Europa is de stemming sedert enkele dagen veel verbeterd, en het verschil met het begin der week is aanzienlijk. Flauw was toen vooral Engeland, waar vooral te Londen stoomende Platamaïs ver beneden alle andere markten

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Febr.
17 Jan. '25	188½	135—	62¾	16.30	11,— ¹⁾	23.70
10 „ '25	180¾	128¾	62½	15.65	11,05 ¹⁾	23.60
17 Jan. '24	109	79¾	47½	11,10 ¹⁾	9,50 ¹⁾	20,— ¹⁾
17 Jan. '23	119¾	73¾	45¾	11.80	8,55 ¹⁾	18.15
17 Jan. '22	111¾	53—	38¾	10,95	7,40	17,65
20 Juli '14	82	56¾	36¾	9,40	5,38	13,70

1) Per Januari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	19 Jan. 1925	12 Jan. 1925	21 Jan. 1924
Tarwe*	18,75	18½	12½
Rogge (No. 2 Western) ..	16,70	16,10	9,90
Maïs (La Plata)	249,—	249,—	216,—
Gerst (48 lb. malting) ...	266,—	260,—	210,—
Haver (38 lb. white clipp.)	13,80 ⁴⁾	14,— ⁴⁾	10,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- kavan La Plata-zaad) 1	14.60	14,75	13,80
Lijnzaad (La Plata)	504,—	502,—	468,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. *No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11/17 Jan. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	11/17 Jan. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwe	10.706	23.134	7.827	—	—	—	23.134	7.827
Rogge	755	1.310	13.929	—	—	1.725	1.310	15.654
Boekweit	152	483	1.991	—	—	—	483	1.991
Maïs	25.386	48.454	32.661	2.690	4.890	3.591	53.344	36.252
Gerst	3.039	5.921	13.259	—	200	8.060	6.121	21.319
Haver	1.620	2.827	9.854	150	150	—	2.977	9.854
Lijnzaad	11.698	18.682	2.482	2.287	2.287	1.850	20.969	4.332
Lijnkoek	—	5.317	4.941	—	—	—	5.317	4.941
Tarwemeel	5.634	10.088	7.309	1.129	2.454	—	12.542	7.309
Andere meelsoorten	35	817	161	—	—	—	817	161

werd verkocht, zoodat zelfs zaken werden gedaan ter overlading naar Scandinavië en Ierland. Ook in de andere invoerlanden was toen mais moeilijk te plaatsen en ofschoon van Oost-Europa het maïsaanbod niet overvloedig was, waren zaken naar de meeste West-Europeesche markten slechts tot aanmerkelijk dalende prijzen mogelijk. Ook deze week werd uit Argentinië weder veel mais verscheept, waardoor aanvankelijk de flauwe stemming scheen te zullen worden gehandhaafd. Toen echter bleek, dat die verschepingen voornamelijk waren geschied ten koste van de voorraden in de Argentijnsche havens, verbeterde de stemming aanmerkelijk. Een lading stoomende Platamaïs werd verkocht naar Nederland en ook andere soorten vonden naar Duitschland, Nederland en België beter koopers. Vooral te Rotterdam is den laatsten tijd veel mais aangekomen, doch de vraag daarvoor is de laatste dagen beter.

Ook voor gerst is in Duitschland en Nederland de belangstelling verbeterd, gesteund door stijgende prijzen in Noord-Amerika en voorraden van Roemeensche, Russische, Britsch-Indische en Marokko gerst in Duitse havens, Antwerpen en Rotterdam nemen sterk af, vooral door verkoop naar Duitschland. Ook voor Noord-Amerikaansche soorten worden op het vasteland stijgende prijzen betaald, doch in Engeland was de gerstvraag deze week slecht met geringen omzet. Haver blijft stil en de prijzen ondergingen deze week voor Platahaver nogal eenige verlaging. Ondanks den kleinen Argentijnschen haverogst werd deze week veel Platahaver verscheept.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96 pCt. c.f.	
		Mei/Juni	Febr./Maart		
19 Jan. '25	f20 1/8	Sh. 37/-	Sh. 18/-	Sh. 14/-	\$ cts. 4.59
12 „ '25	„19 3/4	37/-	18/-	13.6	4.55
19 Jan. '24	„32 3/8	62.9	25/6	25.6	6.65
19 Jan. '23	„23 1/8	54.9	19/7 1/2	16/9	5.02
4 Juli '14	„11 1/2	18/-	—	—	3.26

Gedurende de afgelopen week deden zich geen nieuwe gezichtspunten op de verschillende suikermarkten voor.

In Amerika fluctueerden de prijzen weinig en waren de openings- en slotnoteeringen in vergelijking met het slot der vorige week als volgt:

	Sp. C.	Jan.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	4.55	2.79	2.79	2.90	3.05
Opening verslagweek	4.55	2.76	2.76	2.87	3.01
Slot verslagweek	4.59	2.95	2.84	2.96	3.09

De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 38.288 tons, de versmeltingen 34.000 tons (tegen 36.000 tons in 1924) en de voorraden 36.000 tons.

In prompte Cubasuiker kwamen zaken tot stand tot 2,78 d.c. en daarna tot 2,81 d.c. c. & f. New York, terwijl voor Januariverscheeping 2,75 d.c. en 2,78 d.c. werd betaald.

De laatste Cubastatistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten Nieuwe Oogst	113.702	102.154	87.696
Tot. sedert 1 Dec. '24-10 Jan. '25	134.381	184.560	217.512
Aantal werkende fabrieken	145	147	108
Weekexport 10 Jan. 1925	68.466	55.175	60.933
Totaal 1-10 Jan. '25	148.576	93.649	142.304
Totale voorraad op 10 Jan. '25	85.805	90.911	81.097

In Engeland verlaagden raffinadeurs hunne prijzen voor disponibile, suiker met 6 d. en voor suiker op levering met 3 d.

De Board of Trade geeft de volgende statistiek over December:

	December		Januari/December	
	1924	1923	1924	1923
Import Riet	59.923	92.395	1.161.899	1.167.903
„ Geraffineerd	93.719	55.654	598.991	386.050
Totaal	153.642	148.049	1.760.890	1.553.953
Voorraad in Entrepot	142.100	116.250	—	—
„ in Raffinader.	23.450	41.154	—	—
Opbrengst	46.073	64.686	868.400	940.057
Tot. binnenl. verbruik	124.679	112.097	1.563.366	1.470.214
Totale uitvoer	5.403	10.927	89.235	92.984
Vorr. op 30 Nov.	1924 { 150.050	1923 { 157.300 tons		
„ „ 31. Dec.	{ 165.550	{ 157.400		

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1924/'25	1923/'24	1922/'23
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Dec. '24	874.000	744.000	772.000
Tsjechoslowakije 1 Dec. '24	706.000	593.000	470.000
Frankrijk 1 Dec. '24	305.000	208.000	176.000
Nederland 1 Dec. '24	198.000	124.000	185.000
België 1 Nov. '24	62.000	51.000	51.000
Engeland 1 Jan. '25	172.000	164.000	312.000
Totaal (Europa)	2.317.000	1.884.000	1.966.000
V.S. Atlant. havens 14 Jan. '25	36.000	24.000	29.000
Cuba alle havens 10 Jan. '25	87.000	91.000	81.000
„ binnenl. 27 Dec. '24	93.000	—	112.000
Totaal	2.533.000	1.999.000	2.188.000

De Java-markt was stiller. Enkele afdoeningen van disponibile witte suiker vonden plaats tot f 13 3/8 voor Januari/Februari-levering, terwijl de nominale waarde van No. 16 en hooger f 11 bedraagt. Uit oogst 1925 kwamen nog afdoeningen tot onveranderde prijzen tot stand; in totaal zijn thans ongeveer 15 1/2 miljoen picols verkocht.

De verschepingen in December bedroegen volgens officiele gegevens 103.820 tons tegen 81.845 tons in 1923.

Hier te lande bleef de markt gedurende de geheele week nagenoeg onveranderd. De prijsschommelingen waren zeer gering en afdoeningen bleven beperkt. De waarde voor Maart was ongeveer f 19 5/8 en voor Mei en Augustus ongeveer f 19 7/8. De eerste afdoeningen in October- en Decemberlevering kwamen deze week tot stand tot ongeveer f 19 1/2 voor October en f 19 1/2 voor November/December.

De omzet bedroeg deze week ongeveer 2600 tons.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	16 Jan. 1925	9 Jan. 1925	2 Jan. 1925	16 Jan. 1924	16 Jan. 1923
New York voor Middling ...	24, — c	24,15 c	24,20 c	33,80 c	27,40 c
New Orleans voor Middling	23,65 c	23,80 c	23,80 c	33,88 c	27,13 c
Liverpool voor Middling ...	13,08 d	13,03 d	13,57 d	19,92 d*	15,91 d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 9 Jan. '25	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	6545	5080	4267
„ Atlant. Havens	1581	1250	948
Uitvoern naar Gr. Brittannië	2491	1877	1737
„ „ t Vasteland etc.	519	387	315

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	9 Jan. '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens	1613	1006	995
Binnenland	1473	1035	1290
New York	206	177	71
New Orleans	439	241	225
Liverpool	608	440	496

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 14 Januari 1925.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn vast gebleven, terwijl „Mid” spot zich om 13 d. bewoog. Het schijnt, dat de handel aan deze prijzen gewend begint te raken, daar verkoopen de vorige week boven het gemiddelde, nl. 3500 balen, bedroegen, waarvan echter bijna een vierde Peruviaans waren, welke katoensoort weer vlot verkocht schijnt te worden. De ontvangsten in de havens van Amerikaansche katoen bedragen 1 1/2 miljoen balen meer dan verleden jaar, waarvan meer dan 900.000 balen voor Groot-Brittannië en het Continent. Fluctuaties in Egyptische katoen blijven nog steeds zeer groot; zoo noteerde jl. Vrijdag FGF Sakel Spot 30.20, terwijl deze noteering gisteren 120 punten lager was.

In Amerikaansche garens gaat over het algemeen niet veel om, hoewel Medium Mule Twist schijnbaar beter gevraagd wordt dan weft garens. Grove nummers zijn rustig,

en zoowel Ring als Mule garen worden verwaarloosd, terwijl ook bundelgarens geen verbetering toonen. Naar getwijnde garens bestaat van de „Midlands" eenige belangstelling, doch deze is niet algemeen en bepaalt zich slechts tot enkele consumenten. Ook gaat er voor de Oostersche markten iets om in getwijnde garens, doch biedingen vandaar zijn over het algemeen te laag om tot zaken te leiden. De vraag naar Egyptische garens is van geen beteekenis en Spinners rapporteeren algemeen weinig zaken, zoowel in twist als doubling weft. Enkele koopers constateeren, dat Spinners meer geneigd zijn tot zaken, terwijl in enkele andere gevallen het mogelijk was een vroegere levering te verkrijgen, dan zulks tot nu toe het geval was. De cijfers van den Board of Trade over December, welke gisteren gepubliceerd werden, toonen aan, dat naar Duitschland meer dan 3½ miljoen lbs. zijn geëxporteerd tegenover een totaal export van 13.525.700 lbs. Ofschoon dit totaal meer is dan in de beide voorafgaande jaren voor dezelfde maand, kan het nog niet als voldoende beschouwd worden.

Hoewel er een behoorlijke vraag in de doekmarkt bestaat, zijn er toch nog geen zaken van beteekenis gedaan. De toon van de markt is vast en in enkele gevallen dringen koopers op een vluggere levering aan dan mogelijk is. Ook zijn biedingen over het algemeen wat aan den lagen kant, hoewel enkele fabrikanten in verschillende soorten in de afgelopen week nog wat geboekt hebben, waardoor hun positie dan ook eenigszins beter is geworden. Dit is echter geenszins een algemeen verschijnsel, doch de vooruitzichten schijnen, wat de Egyptische styles betreft, wel wat beter te worden en de prijsideeën van koopers en verkopers loopen niet meer zooveel uiteen. Lancashire is op het oogenblik vrij goed bezet en de toon is over het algemeen gezond en optimistisch. Prijzen blijven vast en zelfs bij werkelijke zaken valt het moeilijk eenige concessies te verkrijgen.

7 Jan. 14 Jan. Oost. koersen. 6 Jan. 13 Jan.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/5¼ 1/5¼
F.G.F. Sakellaridis 30,— 29,— T.T. op Hongkong 2/4 2/4
G.F. No. 1 Oomra 9,95 9,95 T.T. op Shanghai 3/2¼ 3/2

KOFFIE.

De opleving, die in het begin van het nieuwe jaar in den koffiehandel vrij algemeen verwacht werd, laat tot nu toe, zoowel hier als op de buitenlandsche markten, nog op zich wachten. Wel gaat er in disponibel iets meer om, doch de afzet is nog volstrekt niet van dien aard, dat er van een bevredigenden gang van zaken kan worden gesproken. De houding der termijnmarkten — in de eerste plaats van die te New York — is hiervan de voornaamste oorzaak. Vóór alles zijn na de heftige schommelingen tegen het einde van het vorig jaar, thans rust en vertrouwen noodig, doch de termijnmarkten toonen nog steeds een zekere mate van zenuwachtigheid, waarvan de oorzaak niet altijd voldoende is vast te stellen. Zij blijkt echter duidelijk uit de bijna dagelijks afwisselende prijsstijgingen en dalingen, en zoolang hierin geen verandering is gekomen, is beterschap niet te verwachten.

In totaal genomen is onze termijnmarkt tegenover de vorige week voor de dichtstbijzijnde maanden ½ a 1½ ct. en voor de latere 1⅞ a 2¼ ct. teruggelopen. De noteeringen waren aan de ochtend-call te:

Rotterdam (Santos-contract) basis Good				Amsterd. (Gemengd contract) basis Santos Good				
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
20 Jan.	61⅞	58⅞	56⅞	54⅞	58⅞	56⅞	53⅞	51¼
13 "	61⅞	60⅞	58⅞	56⅞	59¾	57⅞	55¾	53¼
6 "	60⅞	59	56⅞	55	59¼	57⅞	55¼	53
30 Dec.	60¾	60	57⅞	55¾	59¼	57¾	55¾	53¾

De slot-noteeringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mrt. 1925	Mei 1925	Sept. 1925	Dec. 1925
19 Jan.	\$ 20,74	\$ 19,55	\$ 17,85	\$ 17,40
12 "	" 21,45	" 20,38	" 18,74	" 18,25
5 "	" 20,77	" 19,78	" 18,20	" 17,60
29 Dec.	" 21,75	" 20,55	" 19,22	" —

De officieele noteeringen voor loco bleven onveranderd 75 ct. voor Superior Santos en 64 ct. voor Robusta, doch, zooals hierboven reeds gezegd, de afzet was nog altijd matig. De prijzen, die voor goede kwaliteiten Santos en Robusta alhier te maken zijn, komen nog altijd belangrijker lager uit, dan in de productielanden gevraagd wordt en het is duidelijk, dat onder die omstandigheden van nieuwe

importzakken niet heel veel kan komen. Wel wordt zoo nu en dan het een of ander van Brazilië geaccepteerd, doch dit is hoofdzakelijk in de verwachting, dat de verhooging van het uitvoerrecht van Santos, die volgens latere berichten 26 Januari ingaat, en die tegen den nu geldenden koers uitkomt op ongeveer 5/- per cwt., de prijzen van af dien datum ook in verhouding nog 5/- duurder zal maken. Of dit ook werkelijk het geval zal zijn, is natuurlijk niet met zekerheid te zeggen, daar het niet uitgesloten is, dat bij voortdurende der terughouding van de zijde der Europeesche en Amerikaansche koopers, de Braziliaansche exporteurs gedwongen zullen worden, het uitvoerrecht voorloopig voor hunne rekening te nemen. Bij de hooge prijzen, die zij op het oogenblik voor het product maken, zou dit voor hen niet eens zoo'n buitengewoon groot verschil opleveren.

Rotterdam, 20 Januari 1925.

THEE.

De theemarkt te Londen onderging in de afgelopen week een sterke reactie. Prijzen waren ongeveer 1½ a 1¼ d. per lb. lager, terwijl er vele partijen thee in de veiling opgehouden werden.

De maandstaat van den „Board of Trade" over December geeft intusschen bevestigende cijfers te zien, wat het verbruik in het V. K. aangaat. Dit is in December ten opzichte van verleden jaar nog 2 miljoen lbs. toegenomen (30,4 miljoen lbs. tegenover 28,5 miljoen lbs. in Dec. '23). Het cijfer der uitvoeren is intusschen 1,5 miljoen lbs. lager dan verleden jaar (5,2 miljoen tegenover 6,7 miljoen). Hiertegenover staan aanvoeren, die in December 15 miljoen lbs. hooger waren dan verleden jaar. Vooral de met ruim 8,5 miljoen lbs. toegenomen aanvoer van Britsch-Indische thee en met 2,5 miljoen lbs. toegenomen aanvoer van Ned.-Indische en China-thee zijn opmerkelijk, omdat o.m. de Britsch-Indische oogst in 1924 geen aanleiding geeft tot dien zooveel hooger aanvoer.

Waar de aanvoer het verbruik en den uitvoer met 31 miljoen lbs. overtrof, is de stock in het V. K. met dat excédent toegenomen en bedraagt op ultimo December ruim 204 miljoen lbs. tegenover 166 miljoen lbs. in 1923 en 170 miljoen in 1922. De momenteele statistische positie is ontegenzeggelijk ten gunste van koopers verbeterd.

Amsterdam, 19 Januari 1925.

STEENKOLEN.

De prijzen op de kolenmarkten blijven flauw, met uitzondering misschien van Cardiff, waar een onbegrijpelijk vaste tendens heerscht, die vermoedelijk alleen veroorzaakt wordt door de omstandigheid, dat vele mijnen óf geheel gesloten zijn óf slechts in beperkte mate produceeren. Op alle andere gebieden in Europa liggen de kolenmarkten flauw, Westfalen niet uitgezonderd. Ons land profiteert van den strijd, dien de verschillende organisaties, die voor den verkoop van Westfaalsche kolen en kolenproducten in Nederland zijn opgericht, onder elkaar voeren.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland ongezeefde	f 12,00
Durham ongezeefde	" 13,25
Cardiff ongezeefde	" 15,75
Schotsche gezeefde	" 11,50
Yorkshire gewassen Doubles	" 14,50
Westfaalsche Vetsfönder	" 15,00
" Vetsstukken	" 17,50
" Smeenootjes	" 17,00
" Gasvlamfönder	" 15,00
" Gietcokes	" 20,25

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 13,35. Markt flauw.
20 Januari 1925.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Evenals de vorige week was de vrachtenmarkt voor kolen van Amerika ongeanimeerd. Naar West-Italië en de Adriatische Zee werd tonnage gezocht en eenige groote ladingen werden deze week afgesloten tegen \$ 3,25/\$ 3,35 per Januari naar West-Italië; naar Triëst werd per Februari een boot afgesloten tegen \$ 4. Naar Zuid-Amerika vonden geen afsluitingen plaats.

Ook de graanvrachtenmarkt ontwikkelde zich deze week niet. De Middellandsche Zee was de eenige richting, waarheen tonnage gezocht werd en van de Range werd een groote boot (combinatie van afladers) naar Genua en/of

Napels op basis van 16½ cents één loshaven per 1/16 Februari afgesloten. Voor meel werd eveneens tonnage afgesloten tegen 25 cents per 100 lbs. naar Batoum/Novorossisk/Nicolaief/Odessa, basis vrij laden en lossen per Januari/Februari. Van Halifax naar Leningrad werd een zeer kleine hoot voor een lading meel afgesloten, prompte belading, tegen 32 cents.

Van de Golf bestaat geen definitieve vraag. Er werd deze week gevraagd naar een boot van iedere grootte van Montreal, 10/25 Mei laden, naar de Middellandsche Zee op basis van 18 cents één loshaven, doch het is twijfelachtig of de Charterers werkelijk ernstig in de markt zijn.

In de suikermarkt was afgelopen week een flinke vraag naar ruimte, doch desondanks gelukte het bevrachters de vrachten naar beneden te krijgen, daar de naburige markten niet voldoende steun konden verlenen en de tegenwoordige prijzen vertoonden een inzinking, vergeleken met de vorige week. Er was in hoofdzaak vraag naar tonnage in de grootte van 5/000 tons cargo. Van Cuba werden booten van circa 6000 tons naar U.K./Continent per einde Januari en Februari op basis van 22/- gesloten, terwijl een hoot per Maart werd bevracht tegen 21/-, met de optie Marseille tegen 23/-. Een 4500 tonner werd met 23/- betaald van San Domingo of Cuba naar U.K./Continent per begin Februari, maar sinds deze laatste afsluiting werd Februari tonnage van circa 6000 tons gedaan van Cuba tegen 21/6.

Ook van de North-Pacific vonden geen afsluitingen van graanbooten plaats; deze markt is geheel dood. Voor lumber wordt ruimte gezocht naar Australië tegen \$ 14,50 voor belading Januari/Februari en later, ook naar Atlantische U.S.A.-havens tegen \$ 15,50.

De River Plate leefde tegen het einde dezer week iets op en er was eenige vraag naar ruimte per Januari en Februari. De vrachten vertoonden nog geen verbetering, doch de bevrachters schijnen nu meer geneigd te zijn tot afsluiting. De hoogste vracht, deze week betaald per Januari, was 24/6 van Upriver en 24/- van Bahia Blanca voor dezelfde positie. Per Maart werden afsluitingen gedaan voor handige tonnage tegen 25/6 van Upriver.

De nitraatmarkt is, indien mogelijk, nog flauwer dan de vorige week. Voor volle ladingen naar Europa is de eenige mogelijke gelegenheid voor een handige lading per Januari/Februari of Februari alleen naar het Continent tegen 29/-. Ruimte voor gedeeltelijke ladingen is voor de vroege posities niet voorhanden doch tegelijkertijd zijn bevrachters hierin ook niet geïnteresseerd en het hoogste, wat in uitzicht wordt gesteld, is circa 26/6 naar het Continent per Februari. Naar de U.S.A. werd een lading afgesloten tegen \$ 5,50 per Februari, terwijl verdere afsluitingen mogelijk zijn tegen \$ 5,25 à \$ 5,50 per Februari en Maart.

Zeer belangrijke bevrachtingen werden opnieuw deze week gedaan van diverse markten in het Oosten, maar tegen het einde zijn eenige dezer markten weder veel rustiger geworden.

Van Australië werd weder zeer veel afgesloten. Terwijl echter bij de opening dezer week 49/- werd betaald voor booten van middelbare grootte, Februari belading, van Zuid/Victoria/Sydney, werd 47/6 voor deze positie geaccepteerd aan het slot. Van West-Australië werd tonnage van dezelfde grootte gecharterd tegen 42/6 per Februari/Maart en Maart/April.

Van Vladivostok naar U.K./Continent werd op basis van 37/6 met de optie Scandinavië tegen 38/3 een boot afgesloten voor een volle lading boonen voor Februari belading. In het algemeen zijn bevrachters niet geïnteresseerd in gedeeltelijke ladingen. Ook voor olie is geen vraag naar ruimte meer te bespeuren, en, ondanks dat er een uitgesproken schaarste aan tankruimte heerscht, zijn de bevrachters niet genegen tot afsluiting over te gaan.

Voor de rijstmarkt van Burmah bleef Februari de sterke positie en hebben reeders zich optimistisch gehouden aan 35/-, doch bevrachters bleven op hun standpunt en weigerden meer te betalen dan 33/9. Tegen het einde der week werd gerapporteerd, dat een 7000 tonner met Februari belading was afgesloten tegen laatstgenoemde vracht naar Triëst of één haven Havre/Hamburg Range, doch deze afsluiting is niet bevestigd. Er zijn een flink aantal orders, aan de markt en bevrachters zijn bereid 33/9 te betalen naar het Continent voor tonnage per Februari laadklaar. Ook is er eenige vraag naar ruimte per Maart op basis van 32/6. Van Saigon werden geen afsluitingen gerapporteerd.

De markt van Indië was levendig. Van Bombay/Karachi, werd ruimte afgesloten op deadweight basis naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent tegen 27/9 tot 27/- naar gelang van grootte per Februari/Maart, terwijl Karachi,

vertegenwoordigd is op „scale terms” tegen 22/6 tot 25/-, eveneens naar gelang van grootte en per Januari en Februari. Verdere bedrijvigheid werd aan den dag gelegd in kernels van de Madraskust. Er werd tonnage afgesloten naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent op basis van 35/- Februari/Maart. Van Marmagoo/Bombay/Karachi werd een lading erts geplaatst naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent tegen 27/6 per Februari.

Van de Zwarte Zee valt weinig verandering te bespeuren. De afsluitingen van veekoeken naar Scandinavië gingen voort tegen denzelfden vrachtprijs (19/-/19/6); voor zwaar graan naar het Continent werd 14/- betaald.

Ofschoon de Donau nog open is, zijn geen prompte zaken meer mogelijk. Echter is er mogelijkheid voor handige tonnage per Maart/April, waarschijnlijk circa 19/- te krijgen. Sulina gaat voort tegen 17/- à 17/6 te vragen.

Van de Middellandsche Zee werd weinig afgesloten en het aanbod van tonnage overtreft de vraag. Ertsafsluitingen vonden als volgt plaats: Carthage/Antwerpen 6/9 (zinkerts), Hornillo Bay/Cardiff 6/3, Bizerta/Middlesboro 6/10½, Port Breira/Heysham 7/- en Algiers/Philadelphia 7/-. Eenige afsluitingen zijn gedaan voor fosfaat, maar alleen voor zeer kleine tonnage, zoals Tunis/Plymouth 9/6 en Bona/Boness 10/-. De vrachten voor vruchten van Zuid-Spanje zijn onveranderd 25/- à 26/- voor kleine booten en 20/- tot 22/6 voor booten tusschen de 100.000 en 120.000 cub. ft.

Alexandrië is rustig en heeft afgesloten tegen 10/6 naar Hull, 11/6 naar Londen per 60 cub. ft.

Van de Golf van Biscaye is ook geen verandering te vermelden, maar de markt is vast. Laatste afsluitingen zijn Bilbao/Cardiff 6/9 en 6/10½, Newport 6/9, Santander/Cardiff 7/-.

In de vrachten voor kolen van Engeland is geen verandering. Van de Oostkust werd gedaan naar Genua 8/9, Hamburg 4/3, Antwerpen 3/- en van Zuid-Wales: Antwerpen 3/7½, Santos 12/-, Genua 9/6, Piraeus 11/-, Buenos Aires 11/-, Port-Said 9/6.

RIJNVAART.

Week van 11 t/m. 17 Januari 1925.

De aanvoeren van zeezijde verminderden en de scheepsruimte bleef ruimschoots voldoende om in de vraag te voorzien.

De daghuren voor diverse ladingen naar de Rijnstations bedroegen 3—3½ cts., voor erts naar de Ruhrhavens werd in doorsnee f 0,65 met ¼ lostijd en f 0,75 met ½ lostijd betaald.

De waterstand was langzaam vallend; naar den Bovenrijn werd op beperkten diepgang afgeladen, terwijl naar den Benedenrijn voor diepgaande schepen voorzichtigheid geboden was.

De verlading van kolen in de Ruhrhavens bedroeg minder dan in de vorige week, zoodat de vrachten daar ook terugliepen.

Het sleeploon was genoteerd volgens het 45 cts. tarief.

Gemeente Vlissingen.

UITGIFTE

eener 6 pCts. Leening
groot f 650.000.- nominaal,
in Obligatiën van f 1000.- elk.

Ondergeteekende bericht, dat de inschrijving op bovenvermelde leening is opengesteld op

Vrijdag, den 23sten Januari 1925,

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,

te haren kantoren te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage en te Vlissingen ten kantore van de Heeren P. J. SIEGERS & ZOON tot den minimumkoers van 99¾ pCt. met recht van voorkeur voor inschrijvingen boven dien koers, zoodat in het prospectus is omschreven.

Prospectussen en inschrijvingsbrieven zijn bij bovengenoemde kantoren verkrijgbaar.

INCASSO-BANK.

AMSTERDAM, 16 Januari 1925.